

Kuva: Hoivatilat

Tuusulan kunnan palveluverkkosuunnitelma

Tuusulan kunnan palveluverkon kehittäminen vuosina 2019–2026

Päivitetty versio 11/2019

Sisällys

1 TAVOITE KUNNAN PALVELUIDEN SIOITTUMISELLE	3
1.1 LÄHTÖKOHDAT	3
1.2 MUUTOSVOIMAT	4
2 TAVOITE PALVELUVERKKOSUUNNITELMALLE.....	5
2.1 PROSESSI JA PÄÄTÖKSENTEKO.....	5
2.2 ERILLISSELVITYKSET	5
3 LÄHTÖTIEDOT PALVELUIDEN SIOITTUMISELLE.....	6
3.1 MAANKÄYTÖN TOTEUTTAMISOHJELMA.....	6
3.2 TUUSULAN KUNNAN TALOUS JA PALVELUVERKKO	6
3.2.1 Yleistä kuntataloudesta.....	6
3.2.2 Tuusulan kiinteistöomaisuus.....	7
3.2.3 Kunnan investoinnit, velkaantuneisuus ja talouden tasapaino.....	8
3.2.4 Palveluverkon säästöpotentiaali.....	9
3.2.5 Sivistyksen palveluverkon säästöpotentiaali.....	10
3.3 KUNTATASON VÄESTÖSUUNNITE	11
3.3.1 Tuusulan kunnan väestösuunnite.....	11
3.3.2 Oppilasennusteet.....	14
3.3.3 Ennusteen vaikutukset palveluverkkoon	21
4 PALVELUIDEN SIOITTUMISEN NYKYTILA	21
4.1 PALVELUKIIINTEISTÖJEN LAATUKRITEERIT	21
4.2 KUNTALAISLÄHTÖINEN KEHITTÄMINEN JA KEHITTÄMISEN OHJAAMINEN.....	22
5 KUNNAN PALVELUVERKON KEHITTÄMISTARPEET 2018–2028.....	23
5.1 KASVATUS- JA SIVISTYSTOIMIALA	23
5.1.1 Varhaiskasvatuspalvelut.....	23
5.1.2 Perusopetuspalvelut	26
5.1.3 Lukiokoulutus.....	28
5.1.4 Kasvun ja oppimisen tuen yksikkö	28
5.1.5 Tuusulan opisto ja kuvataiteen perusopetus.....	29
5.1.6 Museopalvelut.....	30
5.1.7 Kirjastopalvelut	30
5.1.8 Vapaa-aikapalvelut.....	33
5.2 SOSIAALI- JA TERVEYSTOIMI	35
5.3 HALLINNON TILAT	37
5.4 YHTEISÖJEN KÄYTÖSSÄ OLEVAT TILAT JA YHTEISÖTILAT	38

6 KUNNAN PALVELUVERKON EDELLYTTÄMÄT MERKITTÄVÄT INVESTOINTITARPEET 2019–2026	40
6.1 PERUSTELUT INVESTOINTIEN JÄRJESTYKSELLE	41
6.2 KORJAUS-, SISÄILMA- JA MUUTOSINVESTOINNIT.....	43

1 TAVOITE KUNNAN PALVELUIDEN SIOITTUMISELLE

1.1 LÄHTÖKOHDAT

Tuusulan kunnan palveluverkon kehittäminen on välttämätöntä talouden, kiinteistöjen kunnan ja sisäilmaongelmien johdosta. Tuusula haluaa strategiansa mukaisesti:

- edistää tuusulalaisten hyvinvointia, arjen sujuvuutta, elämän vireyttä ja elämänlaadun paranemista (valtuustokauden tavoite 7.)
- olla varhaiskasvatuksen ja koulutuksen kärkikunta (valtuustokauden tavoite 8.)
- kehittää Tuusulan liikunta- ja harrastusmahdollisuuksia. Tuusulalaiset liikkuvat ja harrastavat enemmän ja monipuolisesti (valtuustokauden tavoite 11.)
- vahvistaa elinvoimaa keskustojen monipuolisia palveluita ja viihtyvyyttä kehittämällä (valtuustokauden tavoite 17.)
- kehittää Tuusulan Urheilupuistoa Helsingin seudun parhaaksi omaehtoisen harrastamisen ja aktiivisen urheilun ympäristöksi ja tapahtumapaikaksi (valtuustokauden tavoite 28.)
- uudistaa ja tehostaa kunnan palveluverkkoa kuntalaislähtöisesti päämääränä modernit, terveet ja turvalliset toimintaympäristöt sekä kohtaamisten mahdollistaminen (valtuustokauden tavoite 29.)
- olla edelläkävijä osallisuuden edistämässä ja yhteisöllisessä toiminnassa uudistaen samalla toimintatapoja. Kehitämme kumppanuuksia ja verkostajohtamista (valtuustokauden tavoite 30.)

Kunnan palveluverkon keskeisen rungon muodostaa varhaiskasvatuksen ja koulujen palveluverkko. Varhaiskasvatuksen suunnitelmien ja perusopetuksen opetussuunnitelmien asettamat vaateet puoltavat palveluverkon kehittämistä. Osa kouluista ei myöskään enää sijaitse tarkoituksenmukaisissa paikoissa asutuksen sijoittumiseen nähden ja niiden tilaratkaisut ovat opetuksen näkökulmastakatsottuina vanhentuneet.

Sosiaali- ja terveystoimen käytössä olevien tilojen osalta ei Tuusulan kunnan näkökulmasta ole tässä vaiheessa tarkoituksenmukaista tehdä erityisiä kehittämistoimia, koska palveluverkkoon liittyvät ratkaisut tehdään käytännössä Keski-Uudenmaan sote-kuntayhtymässä ja mahdollisesti vuoden 2021 alussa voimaan tulevassa maakunnassa. Sosiaali- ja terveystoimen tilojen osalta on tarkoituksenmukaista ylläpitää niiden käytettävyyttä nykyisiin toimintoihin.

Tilakonsultit Oy:n tekemän varhaiskasvatuksen ja koulujen palveluverkkoselvityksen (7.2.2018) johtopäätösten mukaan Tuusulan kunnan nykyinen palveluverkko on vanhentunut teknisesti, toiminnallisesti ja suhteessa kunnan väestörakenteeseen. Palvelukapasiteettia on liikaa pienissä kouluissa, jotka eivät kykene tarjoamaan uudistetun opetussuunnitelman mukaisia tiloja. Taajamien koulut ovat täynnä ja niihin kohdistuu laajentamistarvetta. Vanhentuneen kouluverkon uudistaminen on järkevää palvelun laadun, koulujen sisältämien riskirakenteiden ja talouden kannalta. Tilakonsultit esittivät kolme vaihtoehtoista mallia palveluverkon kehittämiseksi. Kaikki vaihtoehtoiset mallit osoittautuivat nykyistä palveluverkkoa edullisimmiksi (liite 1).

Tulevaisuuden Tuusulassa koko kunta muodostaa oppimisympäristön. Taajamien sydämissä sijaitsevat monikäyttöiset oppimisympäristöt, jotka tarjoavat oppimis- ja toimintaympäristöjä kaiken ikäisille asukkaille. Oppimistilat mahdollistavat uudenlaisen toisiinsa integroitujen palveluiden toteuttamisen. Kunnan erityisen voimavaran muodostaa sen arvokas kulttuuri- ja

luontoympäristö, joka tarjoaa lähtökohdan monimuotoiselle oppimiselle ja uusien oppimisen toimintamallien kehittämiseksi. (Illoisen oppimisen Tuusula -käsikirja) (VLTS).

Tuusula haluaa strategiansa mukaisesti tukea yhdistysten, seurojen ja asukkaiden omaehtoista toimintaa eri tavoin ja tilat ovat yksi tuen muoto. Kunnan tavoitteena on, että käytössä oleva palveluverkko on asukkaiden ja yhdistysten hyödynnettävissä mahdollisimman laajasti ja että tilojen käyttöaste nousee.

1.2 MUUTOSVOIMAT

Julkisten palveluiden rooli ja vaatimukset sille ovat vahvassa muutoksessa. Kunta-alalla on meneillään ennennäkemätön muutos palvelurakenteissa ja palvelujen sisällöissä. Kunta-palveluissa tämä tarkoittaa mm. palveluiden tuottamisen siirtymistä mm. valtion, erilaisten yhteistyöorganisaatioiden ja mahdollisten maakuntien hoidettaviksi. Samaan aikaan asiakas/kuntalaisvaatimukset palveluiden sisältöön ja vuorovaikutukseen vahvistuvat. Teknologian kehitys tarkoittaa palveluiden tuottamisessa merkittäviä muutoksia.

Tilastokeskuksen väestömuutostietojen mukaan syntyvyys Suomessa laski kahdeksana vuonna peräkkäin. Vuonna 2018 syntyi koko maassa 47 577 lasta, mikä on 2 744 lasta edellisvuotta vähemmän. Koko maassa näkyvä syntyvyyden lasku vaikuttaa myös Tuusulaan. Peruskoulun oppilasmäärät laskevat jo hiukan syksyllä 2020. Lapsi- ja oppilasmäärien ennusteet ovatkin keskiössä toimintaa suunniteltaessa ja kehitettäessä.

Tuusulan kunnan sosiaali- ja terveystalvet ovat osa Keski-Uudenmaan sotea. Yhdessä Keski-Uudenmaan kuntien kanssa on luotava toimivia yhdyspintoja kunnan ja sosiaali- ja terveystalvetuiden välille. Näemme tärkeänä, että Tuusulassa keskitytään kuntana lapsiystävällisyyteen, jonka tulee näkyä toimivina lapsiperheiden palveluina ja mahdollistaa sen, että Tuusula nähdään lapsiperheitä tukevana kuntana. Uudenlaisia toimintamuotoja voidaan mahdollistaa paremmin uusissa toimintaympäristöissä.

Väestö myös ikääntyy Tuusulassa, mikä johtaa väistämättä palvelutarpeen kasvuun ikääntyneiden asumis- ja terveystalvetuissa. Sen vuoksi on tärkeää ohjata Keski-Uudenmaan soten palveluiden ja kiinteistöjen palveluverkkotyötä niin, että kustannusten kasvua saadaan hillittyä. Väestön ikääntyessä lisääntyy myös tarve kunnan, 3. ja 4. sektorin mahdollistamalle yhteisölliselle toiminnalle, joka tarvitsee tiloja erilaisille kokoontumisille.

Uusi hallitusohjelma sisältää paljon sivistyspoliittisia tavoitteita ja uusia avauksia, joita ovat mm. esiopetuksen kaksivuotisuus, varhaiskasvatuksen 1/7 mitoitus, oppivelvollisuusiän korottaminen 18 ikävuoteen, oppilaan ohjauksen ja oppilashuollon palveluiden kehittäminen sekä erityisen tuen kehittäminen ja resursointi. Nämä ovat toteutuessaan laajoja muutoksia varhaiskasvatuksessa, peruskoulussa ja toisella asteella. Oppivelvollisuusiän korottamisen tarkoituksena on varmistaa, että jokainen peruskoulun päättävä suorittaa toisen asteen koulutuksen. Hallitusohjelmassa on todettu, että oppivelvollisuuden sisään rakennetaan erilaisia opinto- ja tukimuotoja, jotka voidaan sisällyttää toisen asteen tutkintoihin, esimerkiksi kymppiluokat, kansanopistot, työpajatoiminta, kuntoutus, valmentavat koulutukset. Yllämainitut hallitusohjelman tavoitteet voivat tarkoittaa muutoksia Tuusulan sivistyksen tarjoamiin palveluihin ja esimerkiksi varhaiskasvatuksen maksutuottoihin. Palveluverkon osalta on huomioitava, jos ryhmäkokoihin tulee muutoksia (VLTS).

Vireillä oleva aluehallintouudistus vaikuttaa toteutuessaan vielä vahvemmin Tuusulan palvelujen järjestämis- ja tuottamisvastuisiin. Edellä mainituista syistä kunnan rooli tulee muuttamaan

enemmän edunvalvontaan, kasvatusta- ja sivistystehtävään sekä elinvoiman ja yhteisöjen vahvistamiseen.

Samaan aikaan kuntalaisvaatimukset sekä palvelujen sisällön että asukasyhteistyön osalta vahvistuvat. Kuntalaiset haluavat olla mukana kiinteämmin palveluiden kehittämisessä ja niihin vaikuttamassa.

Turvallisuus on tekijä, jota tutkimusten mukaan arvostetaan jatkossa nykyistäkin enemmän. Kunnan rooli yhteisöllisyyden edellytysten luojana voi osaltaan edistää turvallisuuden tunnetta ja konkreettista turvallisuutta. Erilaiset monimuotoiset kohtaamispaikat edistävät osaltaan turvallisuutta ja yhteisöllisyyttä.

Tuusulan kunta hakee vahvaa väestönkasvua. Palveluverkon on kehityttävä luomaan edellytyksiä vahvalle kasvulle, jolloin vetovoimakeinoina ovat mm. terveelliset ja modernit tilat. Toisaalta palveluverkon on kehityttävä vastaamaan kasvavien alueiden palvelukysyntään.

Kuntien taloudenhoidon reunaehtona tulee olemaan tiukkeneva kuntatalous, jota tukemaan tarvitaan tehokasta tilankäyttöä, palveluverkon kokonaisuoptimointia ja taloudellista kiinteistöhoitoa. Sosiaali- ja terveystalouden palvelutarpeen kasvu ja mahdollinen maakuntauudistus tarkoittavat kuntapalveluissa vähäistä talouden liikkumavaraa.

2 TAVOITE PALVELUVERKKOSUUNNITELMALLE

2.1 PROSESSI JA PÄÄTÖKSENTEKO

Varhaiskasvatuksen palveluverkko hyväksyttiin Tuusulan kunnanvaltuustossa 7.5.2018. Valtuusto hyväksyi kunnan palveluverkkosuunnitelman 12.11.2018. Palveluverkkosuunnitelmaa on nyt päivitetty vastaamaan toimintaympäristössä tapahtuneita muutoksia ja kunnan muuta päätöksentekoa. Tarkoitus on, että jatkossakin palveluverkkosuunnitelma päivitetään vuosittain.

2.2 ERILLISSELVITYKSET

- Tilakeskus on laatinut (2017) yhteistyössä Trellum Consulting Oy:n kanssakunnan omistamaa rakennuskantaa koskevan korjausvelkaan ja tekniseen kuntoon pohjautuvan alustavan salkutuksen
- Etelä-Tuusulan Varhaiskasvatuksen palveluverkkoselvitys 2018 (Tilakeskus ja Kasvatus- ja sivistystoimi 2018)
- Tilakonsultit Oy Tuusulan kunnan palveluverkkoselvitys 2016–2040
- Granlund Oy, Tuusulan palveluverkkosuunnitelma 2013–2025
- Kustannuslaskelmat 2019 (Kasvun ja talouden hallintaohjelma)
- Monio, lukio ja kulttuuritalo, hyväksytty hankesuunnitelma 2017, valittu ja hyväksytty arkkitehtikilpailun voittajasuunnitelma 2018
- päiväkotimartta Wendelin – hankesuunnitelma 2019
- Kirkonkylän kampus - hankesuunnitelma 2019
- Riihikallion koulun strategisen selvitys 2019
- Halosenniemen kehittämissuunnitelma 2018
- Urheilukeskuksen selvitys (FCG) 2019
- Opetussuunnitelman perusteet 2016, Tuusulan kunnan opetussuunnitelma

- Tuusulan kunnan varhaiskasvatussuunnitelma 2019
- Sivistyksen toimialueen kehittämissuunnitelmat 2018
- Tuusulan kuntastrategia ja pormestariohjelma 2018–2022
- Iloisen oppimisen Tuusula - käsikirja 10/2019 (VLTS)
- Hyvinvointikertomus 2017-2018 ja –suunnitelma 2020-2021
- Osallisuusmalli 2017

3 LÄHTÖTIEDOT PALVELUIDEN SIOITTUMISELLE

3.1 MAANKÄYTÖN TOTEUTTAMISOHJELMA

Keskitämme kunnan kasvun pääasiassa keskusta-alueille samalla panostaen merkittävästi elinympäristön laatuun. Kaavoitamme ja ohjaamme asuntorakentamista siten, että voimme toteuttaa monimuotoisia talotyyppejä eri toteutus- ja rahoitusmalleja käyttäen erilaisille asukasryhmille. Tavoitteena on, että vuosina 2018–2021 myönnettyjen asuntojen rakennusluvista keskimäärin 95 % sijoittuu asemakaava-alueille keskustoihin. Valmisteilla oleva yleiskaava 2040 ohjaa kaavoitussuunnitelman laadintaa ja maanhankintaa.

Hyrylässä rakennetta tiivistetään, kaupallisia palveluita ja keskustaa kehitetään Tuusulanväylän molemmin puolin. Tuusulanjärven ja -joen virkistyskäyttöä lisätään. Jokelaa kehitetään puutarhakaupunki-idean pohjalta niin, että asemaseudun ympäristö saadaan rakentumaan ottaen huomioon myös lampien vesielementit ja niiden virkistyskäytön. Kellokoskella sovitetaan yhteen sairaala-alueen ja keskustan kehittyminen ja parannetaan Keravanjoen virkistyskäyttöä.

Varmistamme yritystoiminnan suotuisan kasvun kaavoittamalla Tuusulaan työpaikka-alueita, etenkin Etelä-Tuusulaan. Työpaikkaomavaraisuutta pyritään kasvattamaan.

3.2 TUUSULAN KUNNAN TALOUS JA PALVELUVERKKO

3.2.1 Yleistä kuntataloudesta

Suomen julkisen talouden tilanne heikkenee lähivuosina. Väestön ikärakenteen muutos lisää hoito- ja hoivapalvelujen tarvetta ja siten kuntatalouden menopaineita. Työttömyysaste pysyy rakenteellisten tekijöiden takia melko korkeana. Lisäksi kasvanut maahanmuutto on lisännyt kuntien tuottamien palvelujen tarvetta. Julkinen velka suhteessa bruttokansantuotteeseen on laskenut hetkellisesti alle 60 prosentin rajan mutta alkaa 2020-luvun alkuvuosina kasvamaan uudelleen.

Kuntatalouden nettoinvestointien arvioidaan pysyvän edelleen korkealla tasolla. Kuntien nykyisen rakennuskannan kunnossapito edellyttää mittavia korjausinvestointeja. Kasvat investoinnit ovat selkeä riski, etenkin kun suurten palveluverkkoinvestointien edessä olevan kuntatalouden tulopohja kutistuu puoleen nykyisestä sote-toimintojen siirtyessä maakuntaan.

Aluehallintouudistuksen arvioidaan helpottavan kuntatalouden menopaineita pidemmällä aikavälillä, mutta lyhyellä tähtämellä uudistus aiheuttaa toimintojen yhdistämiseen liittyvää kustannusten nousua sekä lisätyötä.

3.2.2 Tuusulan kiinteistöomaisuus

Tilakeskus on laatinut yhteistyössä Trelum Consulting Oy:n kanssa kunnan omistamaa rakennuskantaa koskevan tekniseen arvoon perustuvan salkutuksen. Salkutuksessa on käytetty vuoden 2016 arvoja ja voimassa olevaa kiinteistöluetteloa, jossa on noin 171 kpl (202 kpl riippuen laskentatavasta) kunnan omistuksessa olevaa rakennusta, joiden yhteenlaskettu pinta-ala on noin 190 000 brm² ja huoneistoala noin 170 000 hum². Kiinteistöjen jälleenhankinta-arvo on noin 330 milj. euroa ja tekninen arvo noin 241 milj. euroa.

Teknisen ja jälleenhankinta-arvon välinen suhde on rakennuksen *kuntoluokka* (Kla), joka kuvaa rakennuksen nykykuntoa suhteessa uuteen, alkuperäistä suunnitteluratkaisua vastaavaan rakennukseen. Tuusulan kunnan kiinteistöjen keskimääräinen kuntoluokka on noin 74 %, joka on kohtalaisen tyydyttävällä tasolla. Kuitenkin perusparannustarpeessa olevia huono- ja välttäväkuntoisia (Kla 50–60 %) rakennuksia on yhteensä 72 kappaletta. Niiden yhteenlaskettu pinta-ala on noin 34 200 m² ja välitön perusparannustarve (tavoitetaso 120 %) on yhteensä noin 43 miljoonaa euroa.

Jälleenhankinta-arvo kuvaa sitä rahamäärää, joka tarvittaisiin uuden, laatutasoltaan ja suunnitteluratkaisultaan alkuperäistä vastaavan rakennuksen rakentamiseen samalle tontille. Tekninen arvo puolestaan kuvaa rakennuksen todellista arvoa huomioiden rakennuksen iän ja kulumisen johdosta tapahtuneen arvon alentumisen. Mitä alhaisempi on rakennuksen tekninen arvo, sitä huonokuntoisempi rakennus yleensä on.

Kunnan 2018 tilinpäätöksen mukainen kiinteistöomaisuuden arvo eli rakennustentasearvot (31.12.2018) olivat yhteensä noin 125 milj. euroa eli 3 243 euroa per asukas. Kunnan kiinteistöihin kohdistuva laskennallinen korjausvelka on noin 21 milj. euroa. Rakennuksen korjausvelka kuvaa sitä rahamäärää, joka on tingitty rakennuksen kunnossapidosta, jotta se olisi kohtuullisessa mutta käyttökelpoisessa kunnossa. Korjausvelan laskennassa nykykunnan lähtö- ja tavoitetasona käytetään 75 %:n kuntoluokkaa. Kun rakennuksen kuntoluokka laskee alle määritellyn 75 %:n tavoitetason, lasketaan kuinka paljon rahaatkniseen arvoon ja nykykuntoon tulisi lisätä, jotta määritelty 75 %:n tavoitetaso saavutetaan. Tästä nykykunnan ja tavoitekunnan erotuksesta voidaan määrittää yksittäisen rakennuksen korjausvelka.

Kiinteistösalkkuun kohdistuva peruskorjaustarve (= korjataan entiselleen) on noin 23 milj. euroa ja perusparannustarve (= nostetaan teknistä ja toiminnallista laatutasoa) on noin 43 milj. euroa. Peruskorjaus- ja perusparannustarve lasketaan sitten, kun rakennuksen nykykunto tipahtaa 60 %:iin. Tämän jälkeen lasketaan, kuinka paljon rahaa tähän ryhmään kuuluviin rakennuksiin tulisi investoida, jotta rakennukset saataisiin alkuperäiseen (perus- korjaustarve) tai tämän päivän täysin uuden käyttötarkoitukseltaan vastaavan rakennuksen mukaiseen tavoitekuntoon (perusparannustarve). Peruskorjaustarve sisältää fyysisen kulumisen johdosta tarvittavat investoinnit (tavoitekunto 90 %) ja perusparannustarve (tavoitekunto yleensä 120 %) fyysisen kulumisen lisäksi myös ajanmukaistamisen vaatimat investoinnit eli toiminnalliset muutokset, jolla rakennuksen tasoa nostetaan alkuperäistä laatutasoa korkeammaksi.

Rakennuskannan korjausvelkalaskenta on suuntaa antava arvio rakennuskannantilasta eikä kuvaa kovin tarkasti yksittäisen rakennuksen tilannetta.

Yksittäisen rakennuksen todellinen kunto saattaa poiketa merkittävästi laskennallisesta riippuen mm. rakennuksen käytöstä ja ylläpidon asteesta. Tarkemmassa tarkastelussa tulee käyttää

rakennuskohtaisia kuntotutkimuksia ja rakennusosakohtaisia kuntoarvioiteja. Korjausvelka perustuu teoreettiseen kiinteistöomaisuuden arviointiin olemassa olevien kiinteistöluetteloiden perusteella. Yksittäisten, mm. suurten koulukeskusten kohdalla kunnan nykyisissä kiinteistöluetteloissa ei ole tarkempia rakentamisvuosi- ja/tai rakentamistapaerittelyjä, joten esiinnouseita merkittäviä ja osin yllättäviä sisäilmaongelmia ei ole voitu huomioida kunnan korjausvelan arvioinnissa.

Korjausvelkaa on yleensä aina kuntien rakennuskannassa eikä sitä oletarkoituksenmukaista yrittää poistaa kokonaan vaan pitää se kohtuullisella tasolla. Salkutustarkasteluun sisältyvän Trellum PTS 2031 pohjalta vuosille 2017–2031 rakennuskannankorjausvelkaan kohdistuvat peruskorjausinvestoinnit olisivat yhteensä noin 109 miljoonaa euroa (15 vuoden jakso), jolloin vuositason korjausten investointitarpeeksi saadaan noin 7,3 miljoonaa euroa vuodessa. Koko omaisuuden pinta-alasta reilu viidennes on välittömässä perusparannustarpeessa.

Rakennuskannan korjausvelan lisäksi Tuusulalla on myös muuhun infraan (kadut ja tiet, vesi- ja viemärijohtot, ymv.) sisältyvää korjausvelkaa.

3.2.3 Kunnan investoinnit, velkaantuneisuus ja talouden tasapaino

Tuusulan kunnan vuoden 2018 investoinnit olivat yhteensä noin 30,3 milj. euroa ja vesi- huoltoliikelaitos mukaan lukien 36,4 milj. euroa. Kunnallistekniikan hankkeisiin (ml. puistot, vesistöt ja vesi- ja jätehuolto) investoitiin noin 19,1 milj. euroa.

Kunnassa jatkettiin palveluverkon perusparannus- ja laajennushankkeita. Rakennusinvestointien määrä asettui vuonna 2017 noin 10,1 milj. euroon. Suurimpia rakennushankkeita olivat Kellokosken yhtenäiskoulun laajennuksen loppuun saattaminen (3,9 milj. euroa) ja Etelä-Tuusulan sote- aseman muutos- ja perusparannustyöt (0,4 milj. euroa). Erillisen työohjelman puitteissa toteutettiin peruskorjaus- ja perusparannusinvestointeja 1,5 milj. euron edestä.

Yhtenä Tuusulan kuntatalouden tasapainon arviointimenetelmänä voidaan vertailla vuosikatetta ja investointeja, joiden tulisi lähestyä toisiaan erityisesti pitkän aikajakson tarkastelussa. Tuusulan talouden tasapainoa on kuvattu aikasarjana vuodesta 1999 alkaen.

Vuodesta 2014 eriytetty vesi- ja jätehuoltoliikelaitos ei ole mukana luvuissa

Tuusulan investoinnit ovat viime vuosina ylittäneet vuosikatteen määrän, mikä pitkälti selittää kunnan lainamäärän kasvua. Lähivuosina investointitaso tulee edelleen ylittämään vuosikatteen

määrän ja velkaantuminen jatkuu.

Koulujen ja varhaiskasvatuksen opetussuunnitelman toteuttaminen, kunnan vetovoiman vahvistaminen, rakennuskannan kulumisen ja korjausvelan hillitseminen sekä sisäilmaongelmien poistaminen tarkoittavat sitä, että Tuusulan kunta lisää rakennusinvestointeja lähivuosina. Myös liikenneväylien ja muun infran rakentamiseen panostetaan. Pelkkä investointien lisääminen ei kuitenkaan ole ainoa ratkaisu, vaan muitakin keinoja tulee hyödyntää kokonaistaloudellisuus huomioon ottaen. Suurten investointien ja tulorahoituksen epätasapainosta aiheutuvassa velkaantumisen hallinnassa korostuu tulorahoituksen vahvistaminen (vuosikate) sekä huolellinen pitkän tähtäimen investointien suunnittelu.

3.2.4 Palveluverkon säästöpotentiaali

Tuusulan rakennuskannassa on merkittävää säästöpotentiaalia, joka koostuu mm. vajaa-käyttöisistä ja osin käyttötarkoitukseensa sopimattomista rakennuksista sekä energiatehokkuuden parantamisesta. Potentiaalinen hyödyntäminen edellyttää yhteistä pitkäjänteistä näkemystä palveluverkon kehittämisestä ja tulevaisuuden investoinneista. Jatkossarakennuksiin sijoitetaan aiempaa enemmän toimijoita, jolloin rakennuksista tulee yhdentoiminnon sijaan monitoimitaloja. Lisäksi rakennusten tilojen käyttöastetta 24/7 nostetaan sekä tilatehokkuutta kehitetään.

Kun huomioidaan nykyisen palveluverkon laajuus, käyttötarkoitus ja kapasiteetti sekä väestörakenteessa jo toteutuneet ja ennustetut muutokset, joudutaan palveluverkkoa väistämättä tehostamaan myös Tuusulassa. Muutokset väestön määrässä, ikärakenteessa sekä sijoittumisessa kunnan alueelle vaikuttavat kunnan palvelutarpeisiin. Tiiviissä yhdyskuntarakenteessa mahdollisuudet tilatehokkuuden ja palvelujen parantamiseen kasvavat. Palveluverkon toimipisteiden vähentäminen ja palvelutarjonnan tiivistäminen ovat osin ristiriidassa sen kanssa, miten etenkin haja-asutusalueilla asuvat kuntalaiset haluavat saada turvattua lähipalvelunsa. Suunnittelussa on tarkoituksenmukaista keskittyä palvelutarpeen ja talouden näkökulmasta keskeisiin kehittämiskohteisiin. Kunnassa pyritään suosimaan vuokratilojen käyttöä mahdollisuuksien mukaan sekä realisoimaan vajaan käytössä olevaa omaisuutta.

Salkutuksen luokittelussa realisoitavia rakennuksia on arviolta noin 62 kappaletta ja näiden pinta-ala noin 33 000 m². Näiden rakennusten keskimääräinen kuntoluokka on 60 %, mikä on luokitelluista rakennuksista toiseksi heikoin. Korjausvelkaa realisoitavissa rakennuksissa on noin 10 miljoonaa euroa, mikä on noin puolet kunnan omaisuuden koko korjausvelasta (2016 tietoihin perustuva).

Tilankäytön tehokkuutta voidaan tukea erilaisilla yhteistyömalleilla sekä tukeutumalla yksityisiin palveluntuottajiin. Suunnittelun lähtökohtana tulisi olla tiivis kuntayhteistyö.

Jos palveluverkkoa ei saada supistettua, niin yhä useamman rakennuksen kohdalla joudutaan tinkimään ylläpidosta. Tällöin merkittävänä riskinä on, että sisäilmaongelmat lisääntyvät, ja joudutaan turvautumaan yhä useammin kalliisiin väistötilaratkaisuihin.

Kiinteistönpidon saattaminen kestäväälle pohjalle edellyttää, että palveluverkko on mitoitettu vastaamaan kuntalaisten palvelutarpeita sekä kunnan taloudellistakantokykyä.

Tilankäytön tehostuminen vaikuttaa ajan mittaan vähentävästi siivouskustannuksiin ja kiinteistöhoitoon sekä myös investointitarpeisiin. Lisäksi säästöjä saadaan aikaan, kun

rakennusten energiatehokkuus ja talotekniset järjestelmät paranevat uusinvestointien myötä.

Uusilla rakennushankkeiden toteuttamismalleilla, kuten elinkaari- ja allianssimallit sekä kokonaisvuokramalli, on sopivissa tilanteissa mahdollisuus saada aikaan kustannussäästöjä sekä parantaa jatehostaa rakennusten koko elinkaaren aikaista hoitoa jaylläpitoa.

3.2.5 Sivistyksen palveluverkon säästöpotentiaali

Lapsi- ja oppilasmäärien lasku vaikuttaa Tuusulassa pienentävästi koulujen tuntikehyksiin eli opetustuntien määrään, joka jaetaan suhteessa oppilasmääriin. Pidemmällä aikajaksolla oppilasmäärien lasku vaikuttaa pienentävästi varhaiskasvatuksen ja opetuksen henkilökunnan määrään, huomioitavaa kuitenkin on varhaiskasvatuksen ryhmämitoitus 1/7, joka astuu todennäköisimmin voimaan 1.8.2020 ja varhaiskasvatuslain uudet henkilöstömitoitukset ja kelpoisuudet, jotka astuvat voimaan 1.1.2030. Lisäksi perusopetuksessa henkilöstömäärän väheneminen ei toteutune ilman palveluverkon tarkastelemista ja mahdollisia koulujen sulkemisia. (MT 8.11.2019)

Uusien monitoimikampusten laajuus tulee tarkastella suhteessa väestö- ja oppilasennusteeseen. Palveluverkon muutoksen vaikuttavat laajimmin suunniteltaviin kahteen uuteen yksikköön: Rykmentinpuiston ja Lahelan monitoimikampuksiin. Oppilasmäärät eivät laske tasaisesti koko kunnan alueella ja seuraavien pienten yksiköiden tulevaisuutta on tarkasteltava vuonna 2020: Nahkelan koulu, Linjamäen koulu ja Tuomalan koulu sekä Etelärinteen päiväkoti. Kasvu näyttäisi keskittyvän kuntakeskuksiin.

Yhdistämällä yksiköt isompiin kokonaisuuksiin saadaan taloudellisia hyötyjä mm. seuraavista asioista:

- Uusi tilaohjelma, jota toteutetaan uusiin yksiköihin (m²/oppilas). Vanhoissa yksiköissä on paljon ns. hukkatilaa, esimerkiksi käytäviä.
- Henkilöstökustannukset: henkilöstön kokonaismäärä ja sijaiskustannukset
- Tukipalvelut /siivous- ja ruokapalvelut
- IT- ja AV-laitteiden kustannukset.

Yhdistämällä yksiköt isompiin kokonaisuuksiin saadaan toiminnallista hyötyjä mm. seuraavista asioista:

- Työyhteisön keskinäinen oppiminen ja kollegojen tuki vahvistuvat, työssäjaksaminen paranee
- Oppilashuollon palveluiden tehostuminen
- Henkilöstön sijaistamiset helpottuvat
- Työssä oppiminen tehostuu ja osaaminen kasvaa
- Valinnaisuutta, erilaisia palveluita voidaan laajentaa ja laatua nostaa.

Uuden tilaohjelman kustannusvaikutukset (VLTS)

m ² / oppilas	€/ oppilas/ vuosi	oppilasmäärä	Kustannusyhteensä	Erotus	Säästö yhteensä
12,44	1 692	5027	8 505 684		
11	1 496	5027	7 520 392	985 292	985 292
10	1 360	5027	6 836 720	683 672	1 668 964
9	1 224	5027	6 153 048	683 672	2 352 636

Tuusulan kunnan Kasvun ja talouden hallintaohjelmassa on arvioitu Etelä-Tuusulan uuden varhaiskasvatus- ja kouluverkon myötä (Martta Wendelinin päiväkodin sekä Kirkonkylän, Riihikallion, Rykmentinpuiston ja Lahelan koulut) käytön, ylläpidon ja väistötilojen säästöjen nousevan vaiheittain vuoden 2023 1 milj. eurosta 5 milj. euroon vuodesta 2026 alkaen. Toisaalta ko. investoinneista aiheutuisi kunnan käyttötalouteen vuositasolla arviolta yhteensä noin 8-9 milj. euron poisto- ja korkokustannus.

3.3 KUNTATASON VÄESTÖSUUNNITE

3.3.1 Tuusulan kunnan väestösuunnite

Väestöennusteet, kuten Tilastokeskuksen syksyllä 2019 julkaisema väestöennuste, ovat väestönkehitykseen vaikuttavien tekijöiden menneeseen kehitykseen perustuvia laskelmia, joihin ei sisälly kuntien suunnittelemaa väestönkehitystä tai aluepoliittista tahdonilmaisua.

Väestösuunnitteet puolestaan ovat kunnan päätöksiin, suunnitelmiin ja valintoihin perustuvia väestönkehityksen suunnitelmia. Tuusulan kunnan väestönkehityksestä on laadittu väestösuunnite vuosille 2019–2043. Laskelmia kunnan tulevasta väestönkehityksestä tarvitaan, jotta palvelutuotannon, investointien ja verotulojen osalta voidaan varautua tulevaan.

Tuusulan väestösuunnite laaditaan sekä koko kunnan tasolla että tarkentuen kunnaneri

alueille. Suunnitteessa tarkastellaan myös ikäryhmäkohtaista väestönkehitystä. Väestösuunnite 2018-2042 on laadittu Venni-väestöennustejärjestelmällä. Venni laskee kunnalle kolme vaihtoehtoista suunnitetta: trendiennusteen, tavoite-ennusteen ja nopean kasvunennusteen. Trendiennusteen kasvu perustuu aiempien vuosien kehitykseen ja se ei huomioi kunnan tulevaisuuden suunnitelmia. Trendiennuste on hyvin lähellä Tilastokeskuksen väestöennustetta. Tavoite-ennusteessa huomioidaan kunnan tahtotila kasvaa uusien asuinalueiden siivittämänä. Nopean kasvun ennuste näyttää väestönkasvun kehityksen tilanteessa, jossa kunta kasvaa hyvin nopeasti.

Hedelmällisyyskertoimissa on painotettu kolmea viimeistä vuotta, jolloin hedelmällisyys on ollut selvästi aiempaa alhaisemmalla tasolla. Tuusulan suunnitteessa on käytetty hedelmällisyyskerrointa 1,4.

Osa-alueittaisten suunnitteiden lähtökohtana on alueella laskentavuoden alussa asuva väki, jonka kehitystä tutkitaan kohortti-komponenttimenetelmän avulla. Väkiluvun ennustettu kokonaiskasvu jakautuu kunnan eri osa-alueille sekä aiempien vuosien osoittamaan trendiin pohjautuen että kunnan oman rakentamisennusteen osoittamien rakentamisen painopisteiden mukaisesti. Väestösuunnitteen suurin väestönkasvu osuu niille alueille, joissa rakentaminen on kunnan rakentamisennusteen mukaan kiivainta. Rakentamisennusteessa ei osoiteta uutta rakentamista haja-asutusalueille ja se on huomioitava osa-alueittaisia ja palveluverkkoa koskevia ennusteita tarkasteltaessa.

Väestösuunnitteita ja -ennusteita tarkasteltaessa on tärkeää tuntee myös väestönkasvun mennyt kehitys:

Tuusulan väestönkasvun kehitys vuosina 1996-2018

Vuosi	Asukasluku	Väkiluvun muutos (hlöä)	Kasvu% *)
1996	29.349	558	1,9
1997	29.957	608	2,1
1998	30.404	447	1,5
1999	31.168	764	2,5
2000	31.957	789	2,5
2001	32.915	958	3,0
2002	33.377	462	1,4
2003	33.952	575	1,7
2004	34.513	561	1,7
2005	34.890	377	1,1
2006	35.434	544	1,6
2007	35.968	534	1,5
2008	36.386	418	1,2
2009	36.766	380	1,0
2010	37.214	448	1,2
2011	37.667	453	1,2
2012	37.926	259	0,7
2013	38.125	189	0,5

2014	38.198	73	0,2
2015	38.459	261	0,7
2016	38.588	129	0,3
2017	38.646	58	0,2
2018	38.664	20	0

*) Keskimäärin väestönkasvu on ollut 1,30% vuosina 1996-2018.

Tuusulan väestönkasvussa tapahtui käänne vuonna 2012, jolloin kasvussa jäätin ensimmäistä kertaa viiteentoista vuoteen alle yhden prosentin. Tätä aiemmin, vuosina 1996–2012, väestönkasvun keskiarvo oli 1,6 %. Suurinta kasvu oli vuosina 1999–2001 (2,5–3 %). Vuonna 2012 alkanut syntyvyyden lasku ja ikäluokkien pientyminen on jatkunut edelleen. Vuonna 2007 Tuusulassa syntyi vuodessa 429 lasta, vuonna 2018 enää 290.

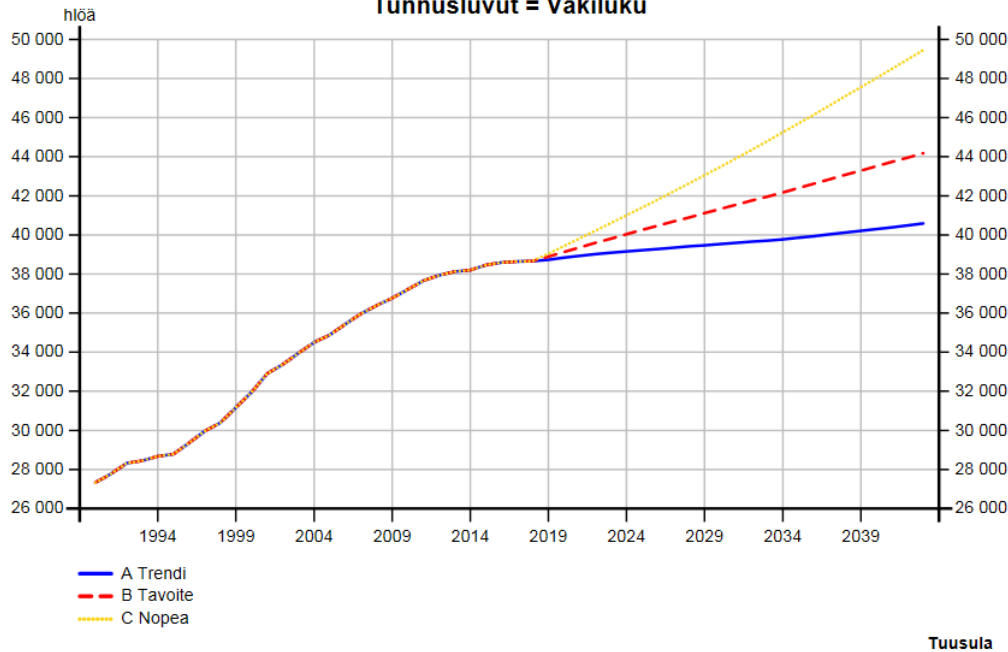
Väestösuunnite vuosille 2019–2043

Tuusula laati kesällä 2019 kolme erilaista väestönkasvun skenaariota – Trendiennuste (noin 0,2 % :n vuosittainen kasvu), Tavoite-ennuste (noin 0,5 %:n vuosittainen kasvu) ja Nopean kasvun ennuste (noin 1%:n vuosittainen kasvu). Myös Tilastokeskus on laatinut oman ennusteensa Suomen kuntien väestönkehityksestä. Syksyllä 2019 julkaistu ennuste perustuu menneeseen kehitykseen eikä huomioi kuntien kehittämistoimenpiteitä.

Tuusulan talousarvio vuodelle 2020 on laadittu Tuusulan Trendiennusteeseen pohjautuen, sillä kunnan väestönkasvu ei ole viime vuosina toteutunut toivotusti. Tuusulan edellisten vuosien väestösuunnitteissa ennakoitiin nopeampaa väestönkasvua, kuin vuoden 2019 suunnitteessa. Etenkin syntyvyyden ennakoitua nopeampi lasku, kuolleisuuden nousu sekä muuttoliikkeen trendit ovat vaikuttaneet suunnitteen uudelleentarkasteluun. Trendiennuste kuvaa väestönkehitystä tilanteessa, jossa Tuusulan kehitystä ei saada käännettyä toivotulle kasvurallalle. Kunnan strategian tavoitteiden ja toimenpiteiden toteutuessa Tuusulalla on kuitenkin kaikki edellytykset kasvaa Trendiennustetta nopeammin. Rykmentinpuiston rakentumisen ja asuntomessujen 2020 myötä kuntaan uskotaan muuttavan paljon uutta väestöä. Kunnan tulevaisuutta ja kasvun edellytyksiä luodaan mahdollistamaan Tavoite- ja Nopea-skenaarioiden väestönkasvun tasot.

Väestön aikasarja (toteutunut ja ennuste)

Ikäryhmät = Ikäryhmät yhteensä
Sukupuoli = Sukupuolet yhteensä
Tunnusluvut = Väkiluku

Trendiennusteen mukaan Tuusulan väestön ennustetaan kasvavan vuosien 2019–2028 välisellä kymmenvuotiskaudella 750 asukkaalla (vuoden 2018 ennusteessa 5907, vuoden 2017 ennusteessa 5375, 2016 ennusteessa 5474, 2015 ennusteessa 5980), keskimäärin 0,19 % vuodessa. Seuraavalla kymmenvuotiskaudella 2029–2038 kasvun ennustetaan olevan noin 709 asukasta (vuoden 2018 ennusteessa 8345, vuoden 2017 ennusteessa 8046, 2016 ennusteessa 7672, 2015 ennusteessa 8953 asukasta), keskimäärin 0,18 % vuodessa. Ennustekauden viiden viimeisen vuoden aikana 2039–2043 väestön arvioidaan kasvavan 462 hengellä (vuoden 2018 ennusteessa 4874, vuoden 2017 ennusteessa 4652, 2016 ennusteessa 4397), keskimäärin 0,23 % vuodessa.

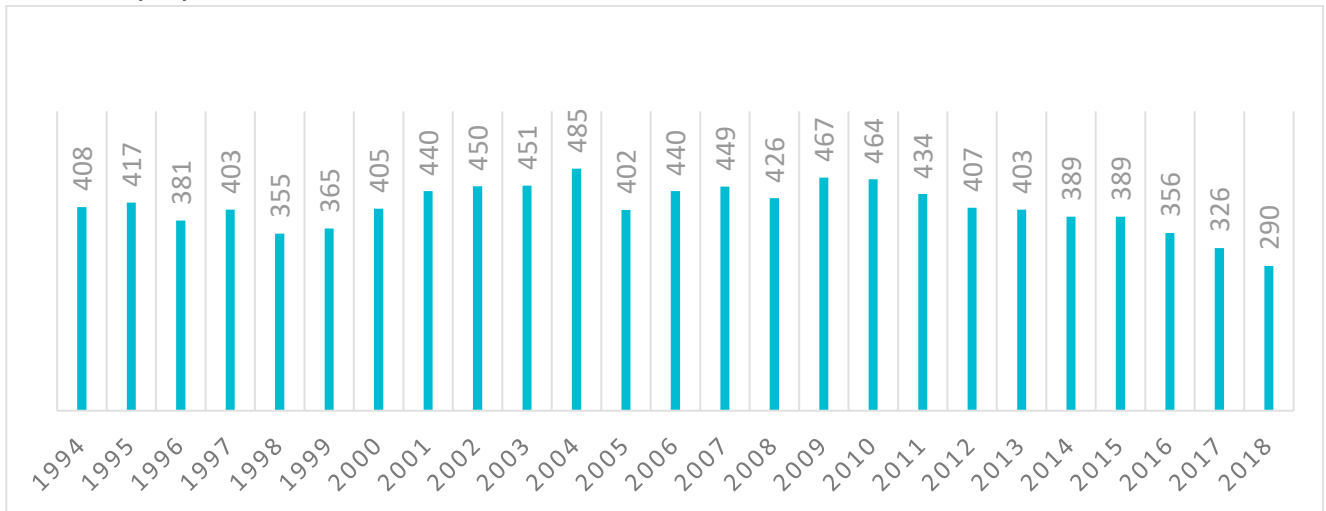
Vuonna 2043 Tuusulassa asuu suunnitteen (Trendiennuste) mukaan 40 585 asukasta. Tavoiteennusteen mukaan asukasluku olisi vuonna 2043 44 181. Nopean kasvun ennusteen toteutuessa Tuusulassa asuisi vuonna 2043 49 462 asukasta.

Tilastokeskuksen vuonna 2019 tekemän ennusteen mukaan Tuusulassa asuu vuonna 2040 39 984 henkeä. Tilastokeskuksen vuonna 2015 tekemässä ennusteessa Tuusulassa ennustettiin asuvan 44 409 henkeä vuonna 2040.

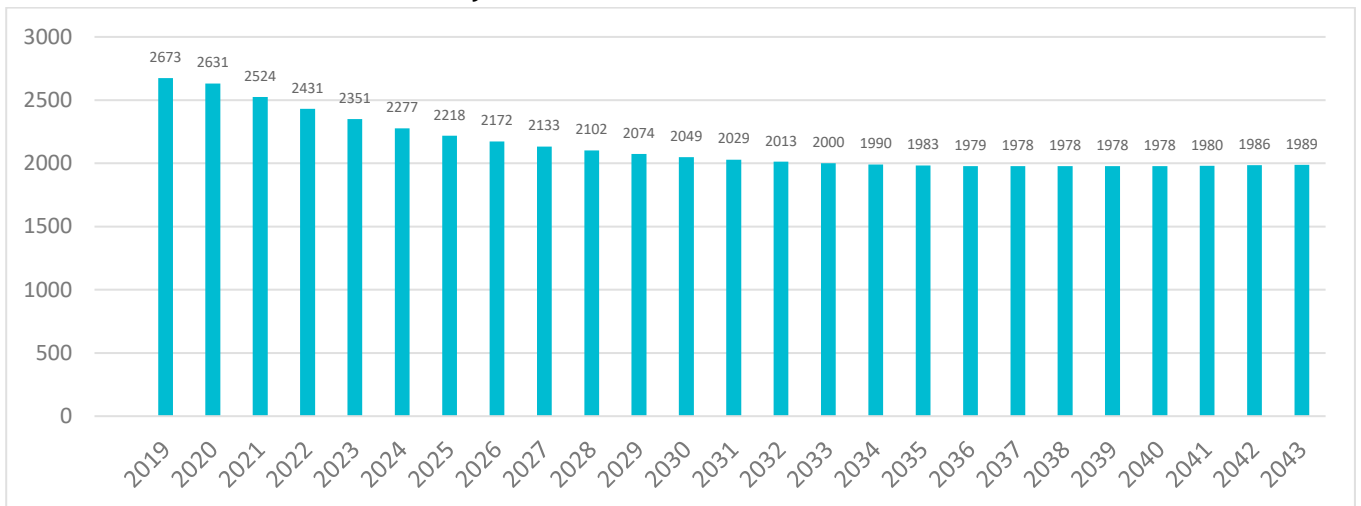
3.3.2 Oppilasennusteet

Lapsi- ja oppilasennuste on tehty A-trendiennusteen pohjalta. Osioissa on tarkasteltuna ensin ennusteet koko kunnan tasolla, sen jälkeen suuralueittain. Vuoden 2030 tilanne-ennuste on tarkasteltu perusopetuksen osalta oppilaitoksittain. Kellokosken alueen ennusteeseen on lisätty 150 mäntsäläläistä oppilasta.

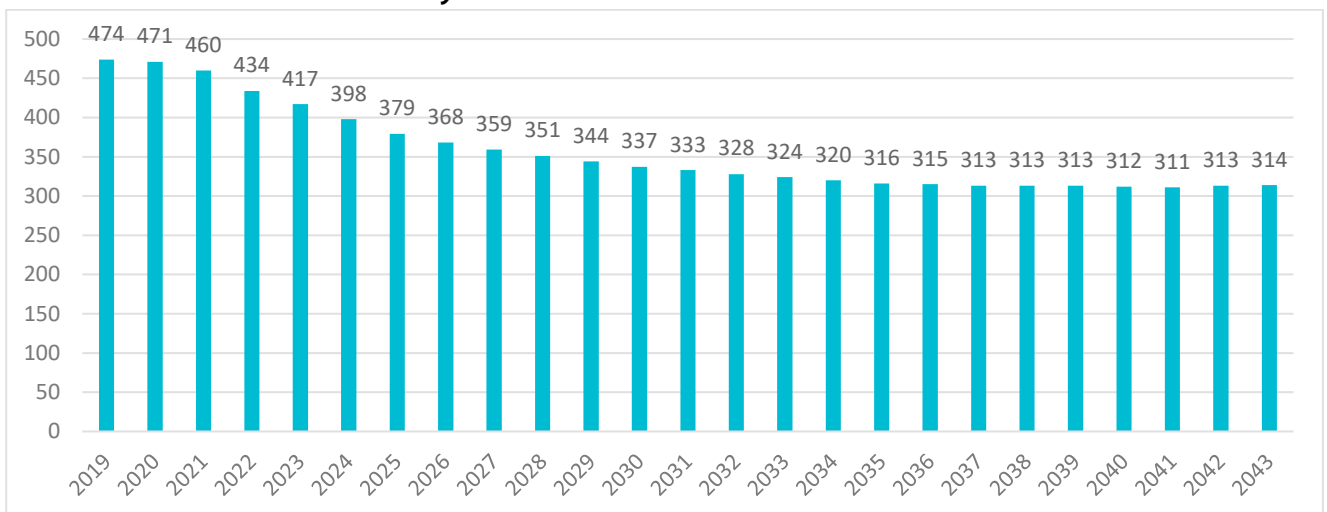
Elävänä syntyneet Tuusulassa

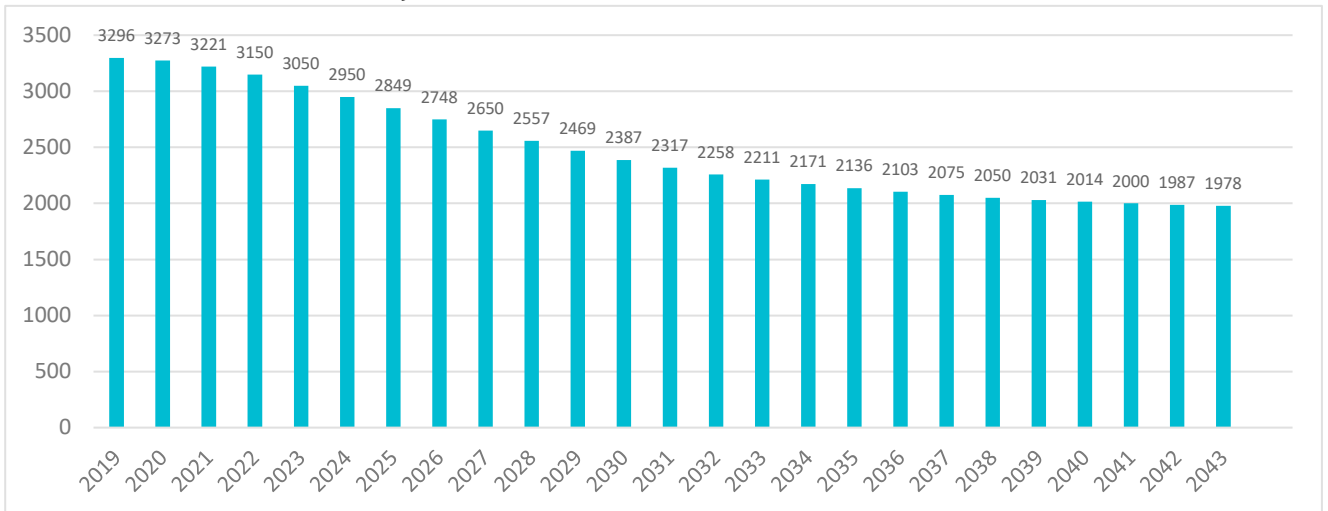
0-6 vuotiaiden lasten määrän kehitys

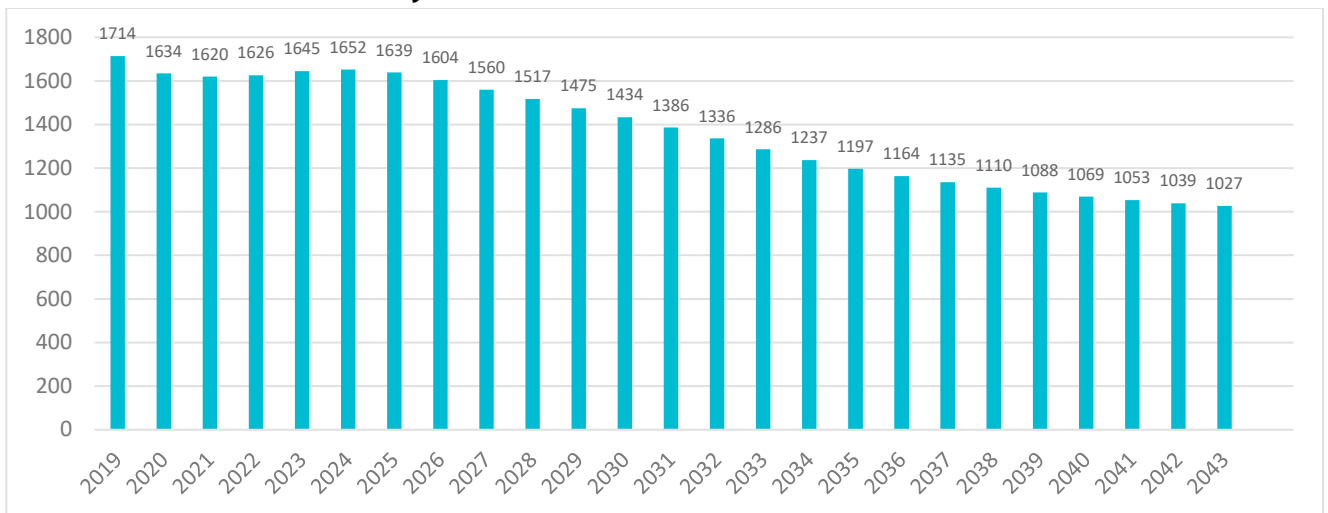
Koulutulokkaiden määrän kehitys

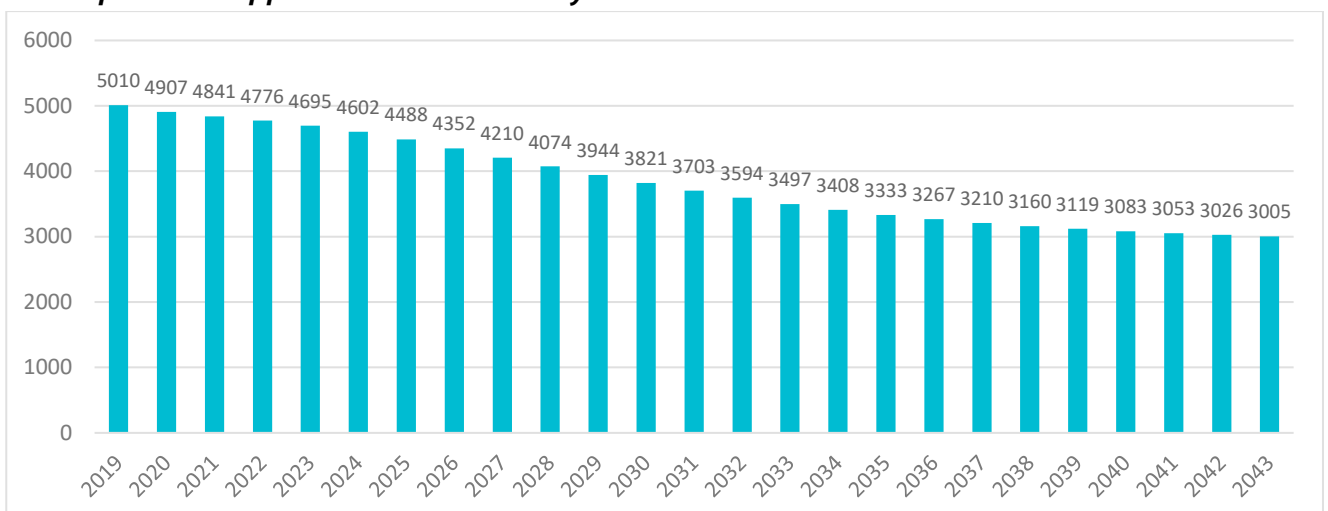
Alakoululaisen määrän kehitys

Yläkoululaisten määrän kehitys

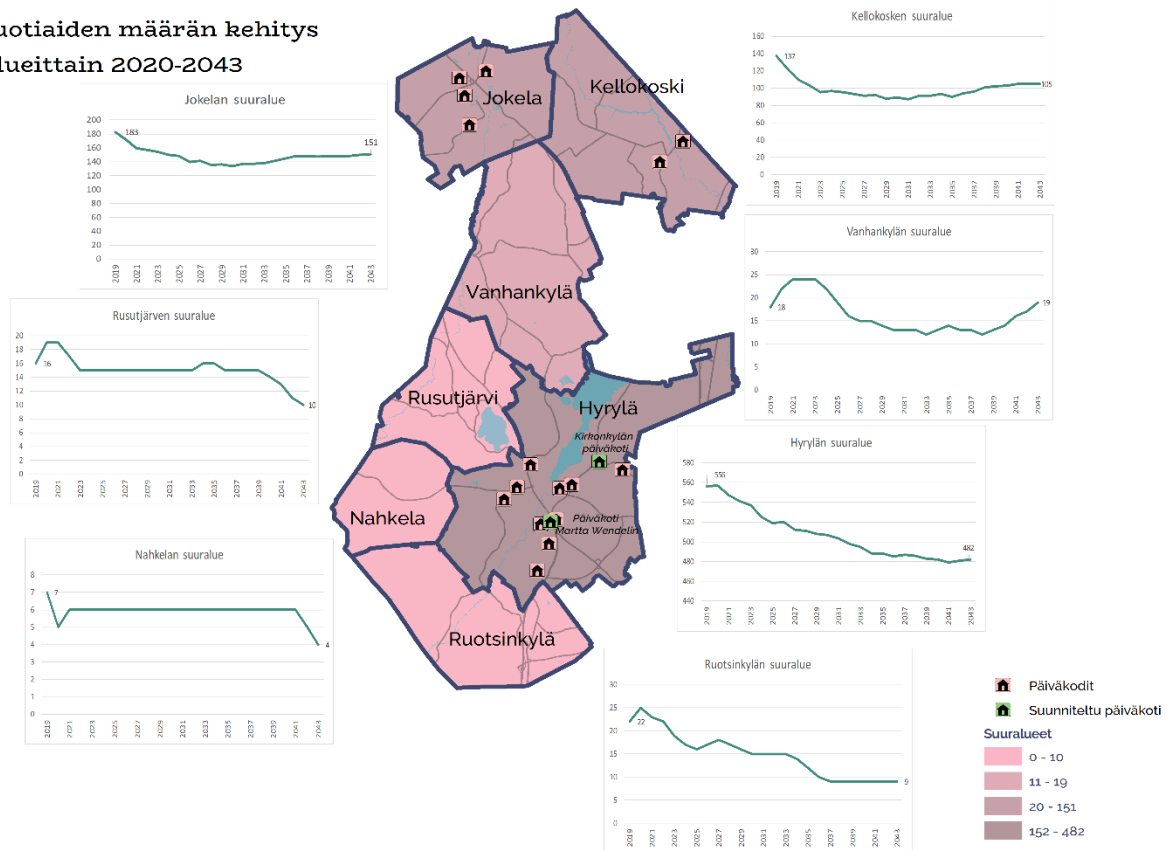

Perusopetuksen oppilaiden määrän kehitys kokonaisuutena

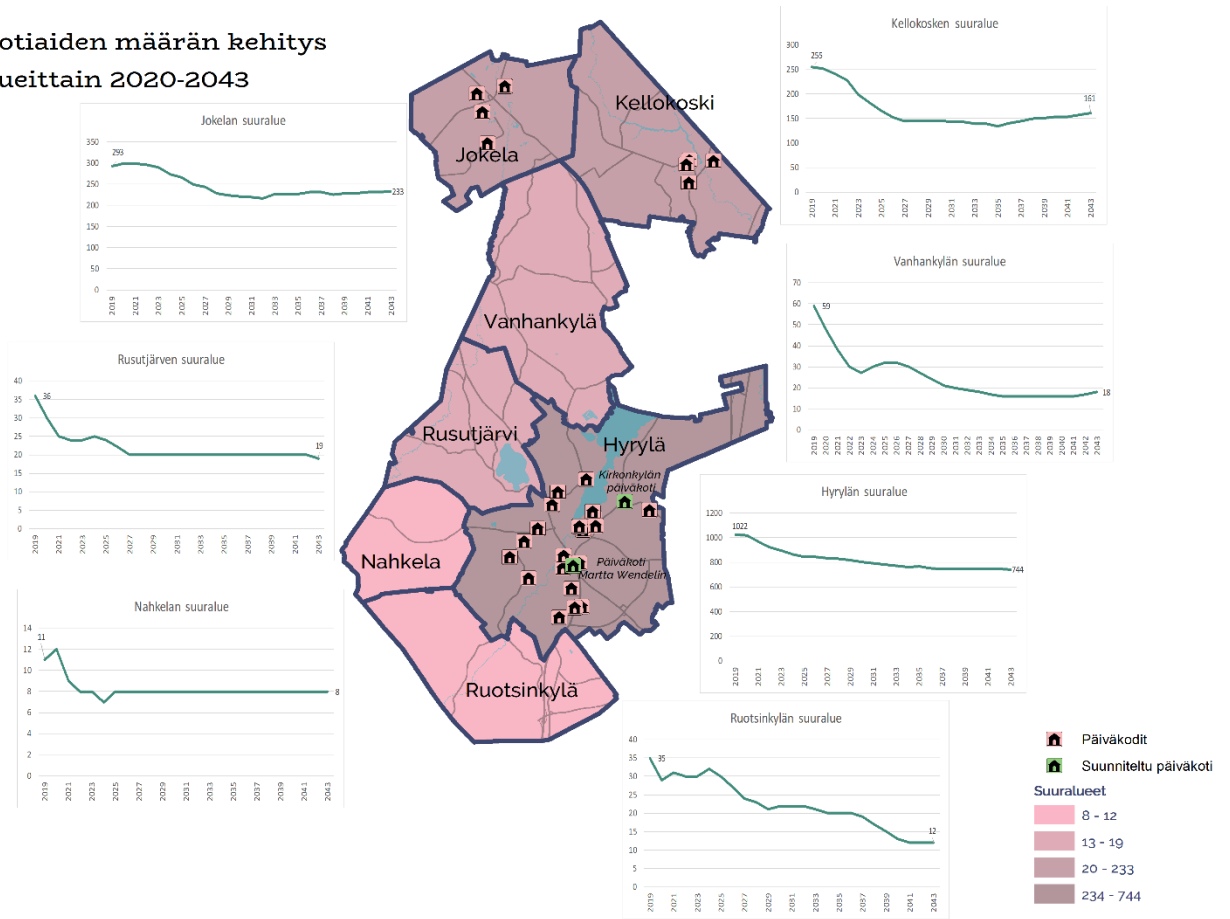

Lapsi- ja oppilasmäärien kehitys suuralueittain

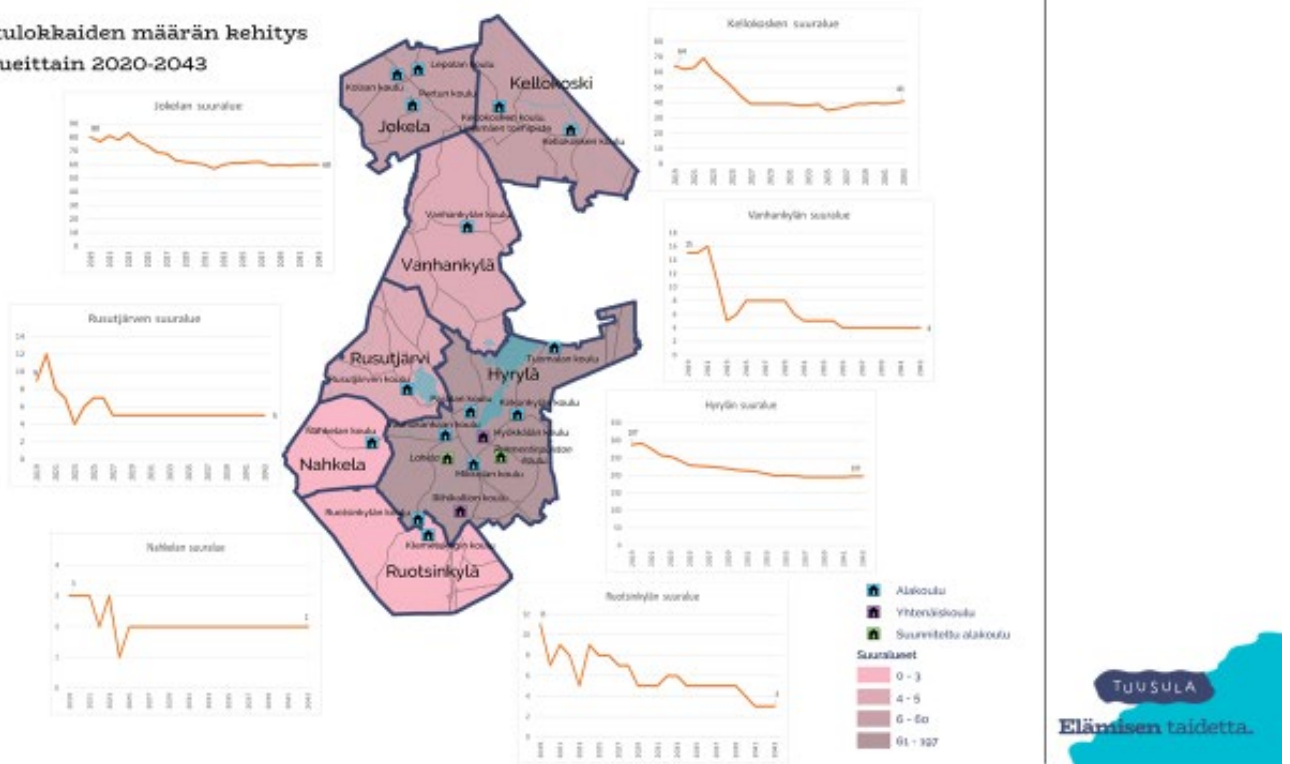
0-2 -vuotiaiden määrän kehitys suuralueittain 2020-2043

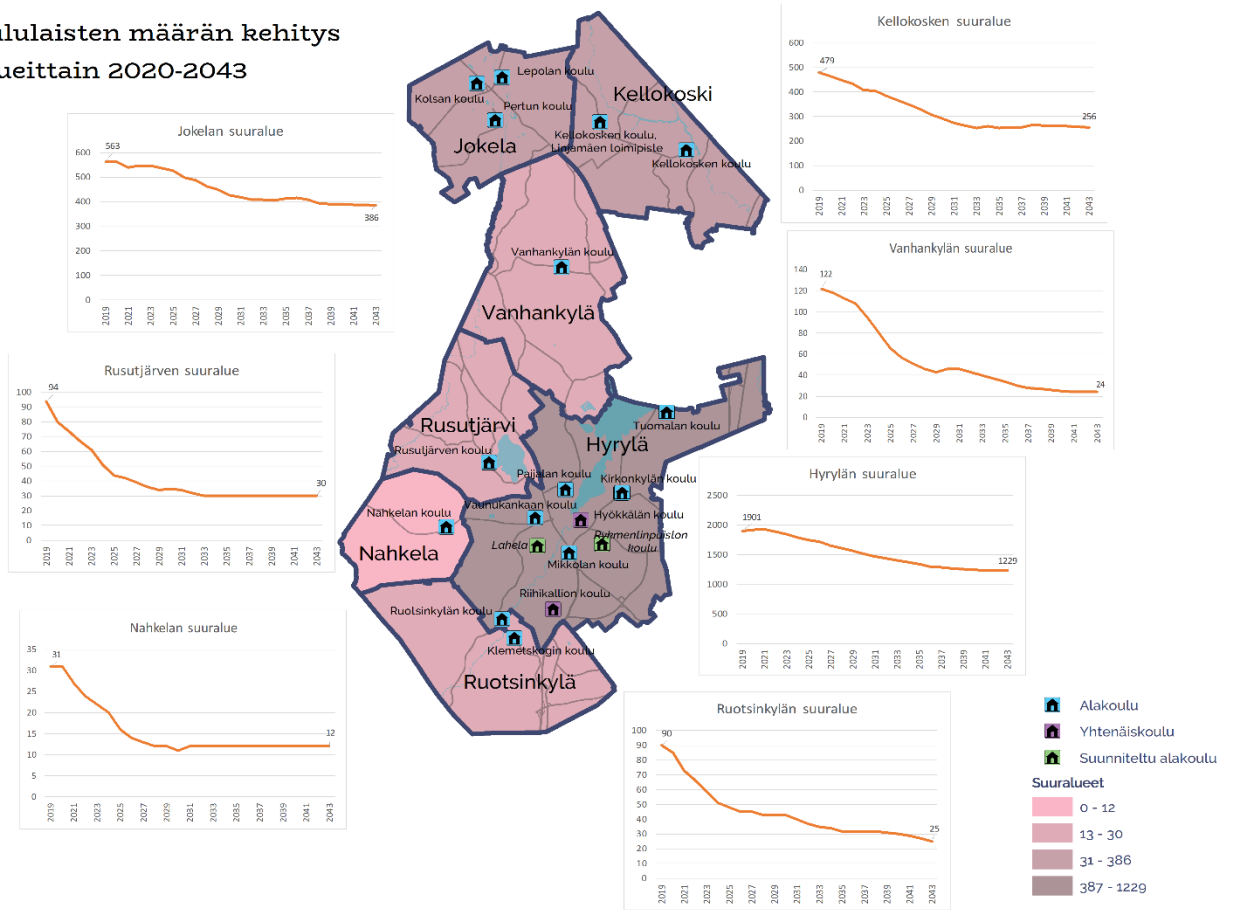
3-6 -vuotiaiden määrän kehitys suuralueittain 2020-2043

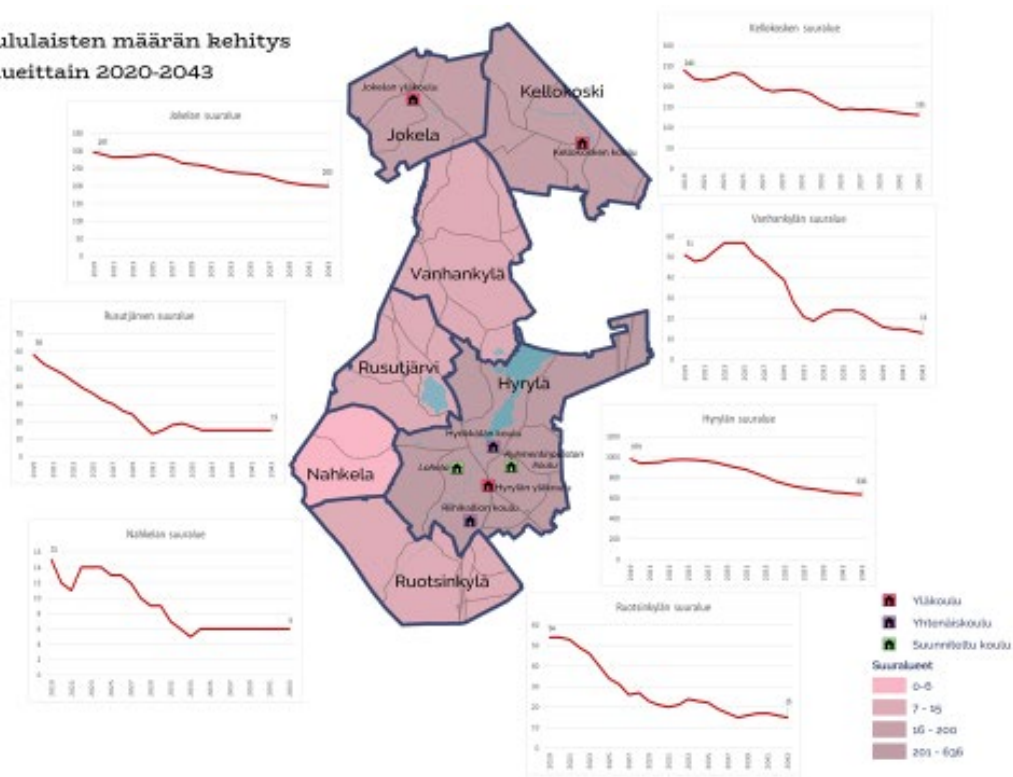
Koulutulokkaiden määrän kehitys suuralueittain 2020-2043

Alakoululaisten määrän kehitys suuralueittain 2020-2043

Yläkoululaisten määrän kehitys suuralueittain 2020-2043

Oppilasennusteet 2030 palveluverkolla

Oppilasennuste uudella palveluverkolla

Koulu	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Lepolan alue	210	213	209	210	208	201	195	181	170	157	150	151
Jokela ala	347	342	326	332	334	332	328	317	318	304	298	276
Jokela ylä	340	330	326	334	339	342	346	333	324	307	301	287
Jokelan alue	687	672	652	666	673	674	674	650	642	611	599	563
[sis. Jokela, Perttu, Kolsa, Vanhakylä]												
Kellokoski ala	485	469	453	436	412	408	386	366	348	331	309	292
Kellokoski ylä	248	226	220	221	226	236	232	216	198	191	192	194
Kellokosken alue	733	695	673	657	638	644	618	582	546	522	501	486
[sis. Kellokoski, Linjamäki, ei Mäntsälä]												
Rusutjärven alue	94	80	74	67	61	51	44	42	39	36	34	35
Kirkonkylän alue	347	338	331	317	299	284	270	282	275	275	272	281
[sis. Kirkonkylä, Tuomala]												
Paijalan alue	239	239	229	216	195	184	170	168	150	134	129	117
Rykmentinpuisto ala	216	272	324	350	372	393	422	417	415	417	417	405
Rykmentinpuisto ylä	493	479	483	489	500	510	517	524	520	507	494	481
Rykmentinpuiston alue	709	751	807	839	872	903	939	941	935	924	911	886
[sis. Hyökkälä, Mikkola]												
Lahela ala	550	529	506	482	449	421	405	387	379	371	363	355
Lahela ylä	297	281	276	273	269	258	247	234	226	223	217	217
Lahelan alue	847	810	782	755	718	679	652	621	605	594	580	572
[sis. Vuorukangas, Nahkela, Mikkola, Ruotsinkylä]												
Riihikallio ala	670	656	641	616	608	579	547	516	491	472	438	411
Riihikallio ylä	316	301	301	298	303	300	292	290	284	280	263	248
Riihikallion alue	986	957	942	914	911	879	839	806	775	752	701	659
[sis. Riihikallio, Mikkola, Ruotsinkylä]												

Nykyisten koulujen alueelta oppilaat voivat jakautua tulevaisuudessa uudessa palveluverkossa useampaan kouluun (esim. Mikkola, Ruotsinkylä)

3.3.3 Ennusteen vaikutukset palveluverkkoon

Palveluverkon 2030 oppilasennuste perustuu ennusteessa käytettyyn suuralueittain tehtyyn oppilasennusteen jakoihin. Riihikallioon on ohjautunut oppilaita Ruotsinkylän koulun alueelta, jotka voivat mennä myös Lahelaan. Ruskela -alueen oppilaat menevät osittain Paijalaan ja Kalliopohja -alueen oppilaita voi ohjata Kirkonkylään tai Rykmentinpuistoon. Värillä on arvioitu milloin kyseinen koulu aloittaisi arvioidulla oppilasmäärällä. Riihikallion kohdalla on käytetty uuden koulun valmistumista, jolloin Ruotsinkylän alueen lapset eivät välttämättä vielä tule kyseiseen kouluun.

Riihikalliossa riittää 4-sarjainen yhtenäiskoulu koko alueelle. Ruotsinkylän alueen oppilaat voidaan ohjata Riihikallioon ja tarvittaessa Lahelaan, jos Riihikallio kasvaisi ennustetta suuremmaksi.

Rykmentinpuisto arvioidaan toteutuvan 3-sarjaisena ja yläkoulu suurempana. Laajuus tarkentuu hankesuunnitelmavaiheessa, kun tiedetään paremmin Rykmentinpuiston rakentuminen. Rykmentinpuistoon tulee vaativan erityisopetuksen ryhmät (n. 18 ryhmää), ja sinne mahdollisesti sijoittuisi englanninkielen painotetut luokat, mikä tulee huomioida laajuudessa.

Lahelan monitoimikampus toteutuu pienempänä kuin aiemmin on arvioitu. Laajuus tarkentuu hankesuunnitelmavaiheessa.

Kirkonkylään voidaan sijoittaa Tuomalan alueen lapset sekä ruotsinkielinen opetus (n. 100 oppilasta). Jos ruotsinkielinen opetus siirtyisi Klemetskogista Kirkonkylään, voitaisiin sitä laajentaa mahdollisesti yksisarjaiseksi ja voisimme keskittää ruotsinkielisen varhaiskasvatuksen samaan kampukseen. Kirkonkylässä toimisi kaksi hallinnollista koulua ja päiväkotia. (VLTS)

4 PALVELUIDEN SJOITTUMISEN NYKYTILA

4.1 PALVELUKIINTEISTÖJEN LAATUKRITEERIT

- Toteutus Kuivaketju10 -toimintamalli
- KETS energiansäästö
- Elinkaarikustannusten arviointi ja hallinta
- Sisäisen vuokran avoin ja oikeudenmukainen määräytyminen
- Korkea toiminnallinen laatu

Kiinteistöstrategiset linjaukset:

- Brändilaatu ja imago
- Ekologisesti kestävä, kierrätettävät, myrkyttömät materiaalit
- Muoviton materiaaliympäristö mahdollisuuksien mukaan
- Virikkeellinen visuaalinen ympäristö
- Akustisesti hallittu, rauhallinen ääniympäristö
- Kestävä kehitys toteutuksessa ja ylläpidossa

5 T -malli:

- Terveellisyys
- Turvallisuus
- Toiminnallisuus
- Taloudellisuus
- Tilatehokkuus

Tulevaisuuden palvelurakennusten fyysisen ympäristön ja arkkitehtuurin määrittelyntulee olla käyttäjälähtöinen innovatiivinen ja vuorovaikutteinen prosessi, joka huomioi koko alueen ja sen ympäröivän yhteisön toiveet ja tarpeet.

Kriteerit:

- palvelumuotoilu
- käyttäjä- ja kuntalaislähtöisyys
- vuorovaikutteisuus
- edelläkävijyys
- oppimisprosessi
- innovatiivisuus

4.2 KUNTALAISLÄHTÖINEN KEHITTÄMINEN JA KEHITTÄMISEN OHJAAMINEN

Kunnan palveluverkon ja oppimisympäristöjen kehittämistä tehdään yhdessä kuntalaisten kanssa hyödyntäen palvelumuotoilun keinoja. Uusien toimitilojen suunnittelu tehdään avoimuuden ja yhteistyön pohjalta. Tavoitteena on luoda kasvatus- ja sivistystoimen palveluverkon kehittämisen kautta asuinalueen toiminnallinen keskus, asukkaiden Olohuone. Kuntalaisia ja käyttäjiä osallistetaan eri vaiheissa eri tavoin: mm. järjestämällä asukasilloja, hyödyntämällä alueellisia kehittämisverkostoja sekä verkon kautta. Syksyn 2018 aikana toteutettiin ensimmäisen vaiheen asukasillat Jokelassa (18.9.), Riihikalliossa (2.10.), Hyrylässä (23.10) ja Kellokoskella (4.12).

Kehittämisen ohjaamisesta ja eri palveluverkon hankkeiden koordinoinnista vastaa oppimisympäristöjen ja palveluverkon kehittämisen ohjausryhmä. Ohjausryhmän jäseniä ovat kasvatus- ja sivistystoimen kehittämispäällikkö, opetuspäällikkö, varhaiskasvatuspäällikkö, tilakeskuksen päällikkö sekä hankkeiden projektipäälliköt

Iloisen oppimisen Tuusula on 30.10.2019 julkaistu käsikirja, joka antaa suuntaviivat oppimisympäristöjen suunnittelulle tuusulalaisissa kouluissa ja varhaiskasvatuksessa. Iloisen oppimisen Tuusula on valmistunut kuntalaisia osallistavassa prosessissa. Käsikirjan laatimiseen osallistui palveluverkon ohjausryhmän lisäksi uusien rakentuvien oppimisympäristöjen henkilöstöä varhaiskasvatuksesta (Hyökkälän, Kievarin, Mattilan ja Mikkolan varhaiskasvatussyksiköistä) ja perusopetuksesta (Hyökkälän, Hyrylän, Kirkonkylän Mikkolan, Riihikallion, Ruotsinkylän ja Vaunukankaan kouluilta), sivistyksen toimialueen hallintoa, asiantuntijoita ruokapalveluista, tilapalveluista ja kaavoituksesta sekä oppilaita, huoltajia ja muita kuntalaisia. Yhteinen työ käynnistyi valtuuston 12.11.2018 hyväksymän palveluverkkosuunnitelman laatukriteerien, periaatteiden ja linjausten tarkentamiseksi.

Päiväkoti Martta Wendelinin osalta tehtiin lapsivaikutusten arviointi.

Vuonna 2020 tehdään ennakkovaikutusten arviointi pieniin kyläkouluihin (Tuomala, Linjamäki ja Nahkela) sekä lapsivaikutusten arviointi kaikkiin rakentuviin yksiköihin. (VLTS)

5 KUNNAN PALVELUVERKON KEHITTÄMISTARPEET 2018–2028

5.1 KASVATUS- JA SIVISTYSTOIMIALA

Tuusulan kunnan kasvatus- ja sivistystoimialue sisältää neljä palvelualueita ja yhden yksikön

- oppimisen palvelualue
- kulttuurin palvelualue
- vapaa-aikapalveluiden palvelualue
- Varhaiskasvatuksen palvelualue
- Tuusulan kunnan ruokapalvelut

Varhaiskasvatuksen palvelualueeseen kuuluvat varhaiskasvatuksen erilaiset palvelumuodot ja esiopetus. Tuusulan kunta valvoo yksityisiä päiväkotia.

Oppimisen tulosalueeseen kuuluvat perusopetuspalvelut, lukiokoulutus, kasvun ja tuen oppimisen tuki, kansalaisopisto ja taiteen perusopetus. Varhaiskasvatuksen ja oppimisen palvelualueita ohjaa kasvatus- ja sivistyslautakunta.

Kulttuuri- ja vapaa-aikapalvelut muodostuvat kahdesta tulosalueesta, kulttuuripalveluistaja vapaa-aikapalveluista. Kulttuurin tulosalueelle kuuluvat museopalvelut, kulttuuripalvelut ja kirjastopalvelut. Vapaa-aikapalveluihin sisältyvät liikuntapalvelut ja alueellinen nuorisotyö. Kulttuuri- ja vapaa-aikapalveluiden toimintaa ohjaa kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta. Kulttuuri- ja vapaa-aikapalveluiden perustehtävänä on edistää asukkaiden hyvinvointia ja elinvoimaisuutta tarjoamalla osaamista ja harrastamista tukevia palveluita ja kulttuurielämyksiä sekä vahvistamalla tuusulalaisten kulttuuri-identiteettiä. (VLTS)

5.1.1 Varhaiskasvatuspalvelut

Tuusulan kunnan varhaiskasvatuspalveluiden tehtävänä on järjestää laadukas ja monipuolinen varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen palveluverkko varhaiskasvatusikäisille lapsille. Varhaiskasvatuspalvelut järjestetään kunnan omana päiväkotia- ja perhepäivähoitona sekä yksityisenä toimintana. Yksityiseen toimintaan osallistuu noin 25 % varhaiskasvatuspalveluita käyttävistä lapsista. Varhaiskasvatuksen kerhotoiminta on 1.8.2018 jälkeen maksutonta ja subjektiivisen varhaiskasvatusoikeuden rajauksista luovuttiin 8/2019.

Uutta päiväkotia suunniteltaessa lähtökohtana on vähintään 8-ryhmäinen päiväkotia, jonka yhteyteen voidaan toteuttaa tilat myös perhekeskustoiminnalle tai avoimen varhaiskasvatuksen toiminnoille ja esimerkiksi taiteen perusopetukselle. Vastaavasti luovutaan pienistä ja huonokuntoisista yksiköistä. Uusien rakentuvien asuinalueiden päiväkodit sijoitetaan koulujen tai muiden palveluiden läheisyyteen esimerkiksi ikäihmistien palveluiden läheisyyteen. Päiväkotien tila- ja rakennesuunnittelussa huomioidaan myös mahdollisuus varhaiskasvatuksen ja vanhusten asumispalvelujen yhdistämisestä tulevaisuudessa.

Uudet päiväkotien tilalliset ratkaisut suunnitellaan siten, että ne ovat monimuotoisia ja tehokkaita

toiminnan ja tilankäytön suhteen. Piha-alueiden kasvatukselliseen sisältöön ja käytön turvallisuuteen kiinnitetään erityistä huomiota helppohoitoisuuden ohella.

Varhaiskasvatus on pedagogisesti painottunut kasvatukseen, opetuksen ja hoidon kokonaisuus. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa pedagogiikka perustuu määriteltyyn arvoperustaan, käsitykseen lapsesta, lapsuudesta sekä oppimisesta. Pedagogiikalla tarkoitetaan monitieteiseen, erityisesti kasvatus- ja varhaiskasvatustieteelliseen tietoon perustuvaa, ammatillisesti johdettua ja ammattihenkilöstön toteuttamaa suunnitelmallista ja tavoitteellista toimintaa lasten hyvinvoinnin ja oppimisen toteutumiseksi. Se näkyy varhaiskasvatuksen toimintakulttuurissa, oppimisympäristöissä sekä kasvatuksen, opetuksen ja hoidon kokonaisuudessa.

Pedagogiikan painottuminen varhaiskasvatuksen kokonaisuudessa edellyttää pedagogista asiantuntemusta sekä sitä, että henkilöstöllä on yhteinen ymmärrys siitä, miten lasten oppimista ja hyvinvointia voidaan parhaalla tavalla edistää. Varhaiskasvatuksessa tavoitteena on varmistaa kehittävä, oppimista edistävä, terveellinen ja turvallinen oppimisympäristö.

Oppimisympäristöillä tarkoitetaan tiloja, paikkoja, yhteisöjä, käytäntöjä, välineitä ja tarvikkeita, jotka tukevat lasten kehitystä, oppimista ja vuorovaikutusta. Oppimisympäristökäsitys sisältää varhaiskasvatuksessa muun muassa fyysisen, psyykkisen ja sosiaalisen ulottuvuuden. Oppimisympäristöjä kehitetään siten, että varhaiskasvatukselle asetetut tavoitteet voidaan saavuttaa ja että ne tukevat lasten terveen itsetunnon sekä sosiaalisten ja oppimisen taitojen kehittymistä. Ergonomia, ekologisuus, viihtyisyys ja esteettömyys sekä tilojen valaistus ja akustiikka, sisäilman laatu ja siisteys otetaan huomioon oppimisympäristöjä rakennettaessa ja kehitettäessä.

Oppimisympäristöjä suunnitellaan ja rakennetaan yhdessä työntekijöiden ja lasten kanssa. Niiden tulee tukea lasten luontaista uteliaisuutta ja oppimisen halua sekä ohjata leikkiin, fyysiseen aktiivisuuteen, tutkimiseen sekä taiteelliseen ilmaisuun ja kokemiseen.

Lapsilla tulee olla mahdollisuus tutkia maailmaa kaikilla aisteillaan ja koko kehollaan. Oppimisympäristöt tarjoavat lapsille vaihtoehtoja mieluisaan tekemiseen, monipuoliseen ja vauhdikkaaseen liikkumiseen, leikkeihin ja peleihin sekä rauhalliseen oleiluun ja lepoon. Lasten ideat, leikit ja heidän tekemänsä työt näkyvät oppimisympäristöissä.

Oppimisympäristöjä suunnitellaan ja kehitetään siten, että ne vahvistavat yhdenvertaisuutta ja sukupuolten tasa-arvoa. Tämä mahdollistaa perinteisten sukupuolistereotyyppien rikkomisen. Oppimisympäristöissä edistetään lasten kielellistä kehitystä ja kielitietoisuutta sekä tuodaan näkyväksi kulttuurista moninaisuutta.

Luonto sekä pihat, leikkipuistot ja muut rakennetut ympäristöt ovat myös varhaiskasvatuksen oppimisympäristöjä. Ne tarjoavat kokemuksia, materiaaleja ja monipuolisia mahdollisuuksia leikkiin ja tutkimiseen. Niitä hyödynnetään liikunta- ja luontoelämysten ja oppimisen paikkoina.

Lasten käytössä tulee olla riittävästi monipuolisia ja turvallisia leikki- ja toimintavälineitä, ja niissä on tarvittaessa huomioitava lasten yksilölliset tuen tarpeet. Tieto- ja viestintäteknologia on osa monipuolista ja lasta osallistavaa oppimisympäristöä. Varhaiskasvatuksessa käytetään tieto- ja viestintäteknologiaa tarkoituksenmukaisella tavalla. Lasten omia tieto- ja viestintäteknologisia laitteita, leluja ja muita välineitä käytetään varhaiskasvatuksen järjestäjän määrittämällä tavalla. Omien laitteiden, lelujen ja välineiden käytöstä sovitaan huoltajien kanssa.

Yhteistyö muiden toimijoiden kanssa ja vierailut esimerkiksi kirjastoon, museoon, kulttuuri-perintökohteisiin, teatteriin ja huoltajien työpaikoille rikastavat lasten oppimisympäristöjä.

Oppimisympäristöjen suunnittelu tarjoaa myös luontevan yhteistyömahdollisuuden henkilöstön ja huoltajien välille.

Varhaiskasvatuksen tavoitteena on tarjota lapselle kehittävä, oppimista edistävä, terveellinen ja turvallinen oppimisympäristö. Varhaiskasvatuksen uudet oppimisympäristöt tarjoavat modernit ja nykyaikaiset puitteet varhaiskasvatuksen toteuttamiselle. Tilat suunnitellaan joustavasti muotoiluiksi, joissa lapsiryhmiä voidaan jakaa lasten kasvua, kehitystä ja oppimista palvelevalla tavalla. Monikäyttöiset tilat palvelevat myös kuntalaisten tarpeita ilta- ja vapaa-ajankäyttäjinä. Vaikka uudet yksiköt ovat kooltaan suuria, niiden suunnittelussa otetaan huomioon lasten tarpeet. Tilat ovat lasta eri aistein ruokkivia, kutsuvat kiireettömyyteen ja edistävät ympäristönä lapsen mahdollisuuden keskittyä. Tilojen tuleetukea lasten kykyä omaksua varhaiskasvatuksessa terveellisiä, turvallisia ja liikunnallisia elämäntapoja. Valoisat tilat kannustavat ja mahdollistavat ohjata ja kannustaa lapsia liikuntaan ja liikkumiseen.

Varhaiskasvatuksessa käytetään tieto- ja viestintäteknologiaa tarkoituksenmukaisella tavalla. Lasten omia tieto- ja viestintäteknologisia laitteita, leluja ja muita välineitä käytetään varhaiskasvatuksen järjestäjän määrittämällä tavalla. Omien laitteiden, lelujen ja välineiden käytöstä sovitaan huoltajien kanssa.

Varhaiskasvatuspalvelujen keskeiset hankkeet suunnittelukaudelle 2019–2026, yksityinen palvelutuotanto:

- Rykmentinpuisto päiväkotit, Pilke-päiväkodit (asuntomessualue)
- Olympiakasarmiin sijoittuva Touhula-päiväkotit

Varhaiskasvatuspalvelujen keskeiset hankkeet suunnittelukaudelle, kunnallinen palvelutuotanto:

- Etelä-Tuusulan eli Martta Wendelin päiväkotit (10 ryhmää), tilat tanssitaiteen perusopetukseen
- Kirkonkylän kampuksen päiväkotit (alakoulu ja päiväkotit yhdessä) (9 ryhmää)
- Lahelan monitoimikampuksen varhaiskasvatuksen ryhmiä

Uusien päiväkotien ja koulujen tilojen mitoitus:

Ryhmäkooksi on oletettu 24 lasta varhaiskasvatuksessa. Lainmuutos voi vaikuttaa mitoitukseen. Alle 3-vuotiaiden ryhmän tilat on mitoitettu samankokoisiksi kuin 3–6 -vuotiaiden tilat. Perusopetuksessa opettajaa kohden on noin 20–24 oppilasta.

10-ryhmän päiväkoti (lapsia max. 10 x 24 = 240)

rakennuksen laajuus:

- hyötyala yht. 1942 hym²
- toimintatilat (7–9 m²/lapsi) 1680 hym²
- **henkilökunnan tilat 122 hym²**
- huoltotilat 140 hym²
- bruttoala 1,4 x 1942 hym² = 2719 brm²

tontin laajuus (maksimimitoituksella = 240 lasta)

- koko tontti (50 m²/lapsi) 240 x 50 = 12 000 m²
- leikkipihan osuus (20 m²/lapsi) 240 x 20 = 4 800 m²

9-ryhmän päiväkoti (lapsia max. 9 x 24 = 216)

rakennuksen laajuus:

- hyötyala yht. 1760 hym²
- toimintatilat (7 m²/lapsi) 1512 hym²
- henkilökunnan tilat 113 hym²
- huoltotilat 135 hym²
- bruttoala 1,4 x 1760 hym² = 2464 brm²

tontin laajuus (maksimimitoituksella = 216 lasta)

- koko tontti (50 m²/lapsi) 216 x 50 = 10 800 m²
- leikkipihan osuus (20 m²/lapsi) 216 x 20 = 4 320 m²

Yhtenäinen peruskoulu

7-10

Ei mukaan lue liikuntasaleja

5.1.2 Perusopetuspalvelut

Perusopetusta järjestetään 1–9 luokka-asteilla, sisältäen yleisopetusta, erityistä tukea ja vammaisopetusta. Opetusta järjestetään yhtenäiskouluissa tai ala- ja yläkouluissa sekä Mikkolan koulussa, jossa järjestetään vaativa erityisen tuen oppilaiden opetus. Ruotsinkielinen perusopetus järjestetään Tuusulan kunnassa 1–6 luokka-asteilla Klemetskogin koulussa. Palvelutarve on

suoraan yhteydessä väestökasvuun ja oppilasmääräennusteisiin.

Tuusulan kunnan perusopetuksen palveluverkon lähtökohtana on, että erillisistä ala- ja yläkouluista siirrytään kohti yhtenäisiä peruskouluja, jossa annetaan kaikkien luokka-asteiden opetusta turvaten mahdollisimman yhtenäinen koulupolku.

Perusopetusryhmien muodostamisen lähtökohtana ovat vähintään 22 oppilaan ryhmät. Opetusryhmien sijoittelu tehdään huomioiden tilojen tehokas käyttö. Koululaisten iltapäivätoiminta sekä koulukerhotoiminta järjestetään pääsääntöisesti alakouluilla ja myös esiopetusryhmät pyritään sijoittamaan koulujen tiloihin alaluokkien läheisyyteen.

Kouluverkko selvitys ja uusinvestoinnit perustuvat pääosin 4-sarjaisiin yhtenäiskouluihin ja 22 oppilaan perusopetusryhmiin ja myös iltapäivätoiminnalle ja esiopetusryhmille varataan toimitilat kouluilta. Nykyisiä hyväkuntoisia koulukiinteistöjä hyödynnetään mahdollisimman paljon kuitenkin siten, että tilaratkaisuissa otetaan huomioon sisäilmaan liittyvät riskit. Yhtenäiskoulua suunniteltaessa investointeja tarkastellaan myös lähikoulujen oppilasvirtoja uudelleen ja samalla arvioidaan mahdollisuutta luopua korjaustarpeessa olevista kiinteistöistä. yksiköiden kohdalla koulun ylläpito tulee tarkasteluun, jos rakennus vaatii isoja korjausinvestointeja tai oppilasmäärä laskee (pormestari ohjelma).

Uudet oppimisympäristöt

Oppimisympäristöt ovat kokonaisvaltaisia toimintaympäristöjä, jotka muodostuvat mm. fyysisestä ympäristöstä, oppijoista, opettajista, henkilökunnasta, erilaisista oppimisenäkemyksistä, erilaisista toimintamuodoista ja oppimislähteistä.

Fyysisellä oppimisympäristöllä tarkoitetaan mm. tila- kaluste- ja laiteratkaisuja, opetusmateriaaleja ja tapoja käyttää näitä, tiedon taltiointi- ja hallintajärjestelmiä, koulun piha- aluetta ja lähiympäristöä. Toimiva ja motivoiva fyysinen oppimisympäristö edistää hyvinvointia, oppimista, terveyttä ja turvallisuutta. Se tukee oppilaiden ikäkauden ja edellytysten mukaista kasvua ja oppimista.

Uusi ympäristö mahdollistaa ilmiöpohjaisen ja yhteistoiminnallisen oppimisen sekä monipuolisten pedagogisten ratkaisujen toteuttamisen. Tavoitteena on myös edistää pedagogista hyvinvointia, jolloin viihtyisä ympäristö tukee oppimisen prosesseja ja parantaa oppimistuloksia, motivoi positiiviseen toimintakulttuurin muutokseen koko henkilökuntaa sekä edistää yksilön kokonaisvaltaista kehitystä.

Nykyajan oppiminen ja opetus ovat monimuotoisia. Oppimistilojen tulisi siksi olla helposti mukautettavissa ja muutettavissa eri tilanteiden oppimis- ja opetusvaatimusten mukaan. Näin tiloja voidaan hyödyntää mahdollisimman tehokkaasti. Oppimistilojen tulisi tarjota mahdollisuuden sosiaaliseen kanssakäymiseen ja sosiaalisten ihmishuhdetaitojen harjoitteluun, kuten myös rauhoittumiseen ja keskittymiseen. Modernit oppimisympäristöt luovat edellytykset viihtyvyyden ja motivaation kasvulle ja sitä kautta oppimisen monipuolistumiselle.

Laaja-alainen osaaminen ja monialaiset oppimiskokonaisuudet tuovat kouluihin vahvemmin pari- ja tiimiopettajuuden kulttuurin, mikä edesauttaa myös opettajien työhyvinvointia ja keskinäistä oppimista (oppivan organisaation periaate). Yhteistyöhön nojaavassa koulukulttuurissa koulutilojen ja kalusteiden tulisi olla helposti järjestettävissä uudelleenryhmän ja tehtävän vaatimusten mukaan. Eri ikäryhmät voivat työskennellä moduuleissa, joissa tiloja voidaan jakaa päivän mittaan joustavasti tukemaan erilaisia opetus- ja oppimistuokioita.

Uudet monitoimitilat suunnitellaan avoimuuden ja tiimityön periaatteiden pohjalta, tavoitteena luoda asuinalueelle toiminnallinen keskus, asukkaiden olohuone. Suunnittelun lähtökohtana on tilojen muuntojoustavuus sekä tilojen tehokas käyttö huomioiden kaikkikäyttäjryhmät: koulu, esiopetus, varhaiskasvatus, kirjasto- ja nuorisopalvelut, kansalaisopisto, urheiluseurat, asukasyhdistykset, vanhempainyhdistys sekä muut tiloja käyttävät sidosryhmät. Joustavat opetusjärjestelyt ja yli ryhmäjakojen tapahtuva toiminta nykyaikaisessa oppimisympäristössä tukevat erilaisia oppijoita.

Pedagogisina painopisteinä ovat

- Monipuoliset, muunneltavat oppimisen tilat, joita käytetään myös iltaisin (kuntalaiset)
- Tilat tukevat yhteisopettajuutta ja samanaikaisopetusta
- Muualla kuin koulussa tapahtuva oppiminen: koko kunta oppimisympäristönä
- Lähiluonto ja koulun piha-alueet sekä oppimisen kaikkiallisuus
- Olemassa olevien kalusteiden ja ympäristön tuunaus
- Kalusteiden uushankinnat (kalustaminen hyvin tärkeä osa oppimisympäristöä)
- Opetusteknologia ja digitaalisuus
- Ääniympäristö ja akustiikka
- Visuaalisesti virikkeikäs ympäristö
- Turvallisuus

Palveluverkon ja oppimisympäristöjen ohjausryhmä on täsmentänyt oppimisympäristösuunnittelun keskeisiä tekijöitä Iloisen oppimisen Tuusula -käsikirjassa (liite).

Perusopetuksen keskeiset hankkeet suunnittelukaudelle 2019–2026

Kellokosken yhtenäisen peruskoulun perusparannus, laajennus ja uudiskalustaminen valmistuivat vuoden 2018 aikana; kokonaisuuden käyttöönotto ja toiminnallinen si- säänajo. Lähiliikuntapaikka toteutettu koulun viereen vuonna 2018.

Kirkonkylän kampus, perusopetuksen 1–6 vuosiluokat, mahdollisesti ruotsinkielinen opetus.

Riihikallion monitoimikampus

Rykmentinpuiston monitoimikampus, tilat vammais- /erityisopetukseen. Hyrylän ja Hyökkälän koulukiinteistöistä luopuminen.

Lahelan monitoimikampus. Vaunukankaan ja Ruotsinkylän ja Mikkolan koulukiinteistöistä luopuminen.

5.13 Lukiokoulutus

Tuusulan lukio toimii kolmessa toimipisteessä; Hyrylän, Jokelan ja Kellokosken kouluilla. Lukiokoulutus on Hyrylän koulukeskuksessa, Jokelan koulukeskuksessa ja Kellokosken yhtenäiskoululla. Uusi lukio ja kulttuuritalo Monio on suunnitteilla Hyrylän keskustaan.

Lukiokoulutuksen keskeiset hankkeet suunnittelukaudelle 2019–2026

Lukiokoulutus siirtyy Hyrylässä lukio ja kulttuuritalo Monioon, Monion valmistuminen 2022

Jokelan koulukeskuksen peruskorjaus ja lukion tilojen korjaus.

Hyrylän yläkoulun ja lukion tiloista luopuminen vaiheittain. Yläkoulu hyödyntää lukion tiloja, kunnes Rykmentinpuiston ja Lahelan uudet monitoimikampukset ovat valmistuneet.

5.14 Kasvun ja oppimisen tuen yksikkö

Kasvun ja oppimisen tuen palvelut sisältävät pienten lasten, kouluikäisten ja nuorten sekä opiskelijoiden kasvun ja oppimisen tuen palvelut, palveluohjauksen, oppilas- ja opiskelija-huollon ja kohdennetun nuorisotyön (Ohjaamopalvelut).

Laaja-alaiset erityisopettajat työskentelevät mahdollisimman paljon koulujen opetusryhmien mukana samanaikaisopetuksessa ja erityisen tuen ryhmiä perustetaan tarpeen mukaan.

Tuusulan kunnassa ovat seuraavat koko kuntaa palvelevat erityisen tuen ryhmät:

- Mikkolan koulussa toimivat emo-ryhmät luokille 1–3 ja 4–6
- Yläkoulun pajakoulun opetusryhmät vuosiluokille 8 ja 9.
- Alakouluissa 4 alueellista pienryhmää (Mikkola x 2, Perttu, Kellokoski)
- Vaativassa erityisen tuen opetuksessa 10 ryhmää Mikkolan koulussa. Kunta tekee toiminnan järjestämisessä yhteistyötä Sipoon kunnan kanssa.
- Kalliomaan vaativan erityisen tuen ryhmät ja konsultaatio (kuntayhteistyö)

Oppilas- ja opiskeluhuollon palvelut sijoitetaan koulujen ja lukion yhteyteen.

Kasvun ja oppimisen tuen yksikön keskeiset hankkeet suunnittelukaudelle 2019– 2026

Vammaisopetukseen soveltuvien tilojen rakentaminen Rykmentinpuiston monitoimikampukseen, keskeinen sijainti ja hyvä saavutettavuus

Yläkoulun vaativan erityisopetuksen (paja-opetus) tilojen suunnittelu Rykmentinpuiston tai Riihikallion monitoimikampusten yhteyteen.

Kalliomaan koulun uudet tilat yhteistyökuntien alueella.

5.15 Tuusulan opisto ja kuvataiteen perusopetus

Tuusulan opisto, kuvataiteen perusopetuksen keskeiset hankkeet suunnittelukaudelle

Tuusulan opisto sekä Tuusulan kuvataidekoulu siirtyvät vuonna 2022 lukio jakulttuuritalo Monioon. Muuton myötä yhteistyötä tiivistetään entistä monimuotoisempana lukion sekä Moniossa toimivien taiteen perusoppilaitosten ja järjestöjen kanssa. Mm. lukion opiskelijoille on tarjolla entistä useampia kansalaisopiston opintojaksoja. Monio tuo mahdollisuuden tilojen, opetuksen ja muiden voimavarojen tehokkaaseen yhteiskäyttöön esimerkiksi kuvataiteissa, musiikissa ja käden taidoissa.

Tuusulan opiston opetuksen määrä asukasta kohden Kellokoskella on ollut kehittämistoimista huolimatta kauan aikaa vähäisempää kuin Etelä-Tuusulassa tai Jokelassa, jossa toimii naapuriopisto. Opetushallituksen rahoittamassa hankkeessa selvitetään Kellokosken seutua varten toimivan kansalaisopisto-opetuksen ala ja muodot mm. haastattelu- ja kyselytutkimuksella Kellokoskella ja Jokelassa. Suunnittelukautena hankkeen anti otetaan jatkossa myös käytännön ohjenuoraksi Kellokosken kansalaisopisto-opetukseen.

Tuusulan kuvataidekoulun opetus seuraa elokuusta 2018 alkaen Opetushallituksen ohjein uudistettua taiteen perusopetuksen opetussuunnitelmaa. Suunnitelmassa painottuvat entistä enemmän lapsen ja nuoren taidesuhte, visuaalinen lukutaito sekä osallisuus ja vaikuttaminen taiteen keinoin.

5.1.6 Museopalvelut

Museopalveluiden keskeiset hankkeetsuunnittelukaudelle

Halosenniemen kehittämissuunnitelma on tehty (2018). Siinä on tutkittu aluekunnostus ja palvelujen tarvitsemien tukitilojen tarpeet. Alueen rakennuksista jarakennelmista laaditaan rakennushistorialliset selvitykset (RHS) ja ohjelmoidaan tarvittavat peruskorjaustyöt seuraaville vuosille kiireellisyysjärjestyksessä.

Puutarha tarvitsee täydellisen kunnostuksen ja on tehtävänä kiireellinen. Naapurikunnan Ainola ja Suviranta ovat käynnistämässä puutarhateemaisia tapahtumia ja kierroksia kesälle 2019. Halosenniemen liittyminen mukaan on tärkeää. Puutarhan kunnostukseen liittyy museon pysäköintialueen laajentaminen sekä lipunmyyntipaviljongin uudistaminen vastamaan paremmin nykypäivän museokauppa ja -kahvilakäyttöä.

Talon kunnostamisesta on laadittu kehittämissuunnitelma rakennushistoriallisen selvityksen valmistumisen jälkeen.

Taidekasarmi

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta on ottanut kantaa aloitteen pohjalta siihen, että Taidekasarmi säilytetään taiteen esittämisen tilana. On tarkoituksenmukaista, että Tuusulassa on laadukkaat taiteen esittämisen tilat osana Hyrylän keskustan kehittämistä.

Aunelan kunnostus sivistystoimen, kulttuurin, museon ja kuntalaistenmonitoimitilaksi (2019)

Hyrylästä puuttuu matalan kynnyksen monitoimitila sivistystoimen ja kuntalaisten käyttöön. Kansalaisopisto kaipaa paikkaa viikonloppukoulutuksille, tuusulalaiset kuntalaisten omille näyttelyille, museo pienille kokoelmanosto- ja pedagogisille näyttelyille, Kalle 60-vuotisvastaanotolle, kirjapiiri viikoittaiselle tapahtumalle. Aunelan paikallisesti merkittävä rakennus keskellä Hyrylää on tyhjäkäynnillä tällä hetkellä. Talo tulee kunnostaa yhteisötilaksi ja hyödynnettäväksi monipuoliseen sivistys- ja kulttuuritoimintaan. Asuntomessuvuonna tila voisi olla Pop-Up -käytössä.

Tällä hetkellä tila toimii väliaikaisesti kunnantalon yhtenä väistötilana

Klaavolan ja Ilmatorjuntamuseon välisen tien entisöiminen kevyenliikenteen kylätieksi

Raskasliikenne käyttää museoiden välistä tietä turhan usein. Museoalueen kokonaiskehittämisen kannalta Klaavolan ja Ilmatorjuntamuseon välinen tie tulisi muuttaa kevyenliikenteen kylätieksi. Tavoitteena on ottaa tien varressa oleva navettarakennus käyttöön niin, että siellä olisi museoiden sisäänkäynti ja museokauppa sekä mahdollisesti kahvilatoimintaa.

5.1.7 Kirjastopalvelut

Kirjastoilla on yhteiskunnassa tärkeä ja monipuolinen sivistystehtävä. Kirjastossa ei ainoastaan hankita tietoa, käytetä ja lainata aineistoja, vaan siellä myös opitaan, harrastetaan, kokoonnutaan, työskennellään ja toimitaan yhdessä. Kirjastoissa järjestetyt tapahtumat ja tilaisuudet ovat

lisääntyneet vuosi vuodelta. Kirjastoista on muodostunut niin sanottukolmas tila, fyysinen ja digitaalinen sosiaalinen areena, jossa luodaan yhteisöjä.

Kirjastolaki (1492/2016) määrittelee yleisen kirjaston tehtäväksi mm. "tarjota tiloja oppimiseen, harrastamiseen, työskentelyyn ja kansalaistoimintaan". Lain vaatimus tulee huomioida uusien tilojen suunnittelussa ja vanhoja uudistaessa. Kunnan strategian tavoitteet asukkaiden omaehtoisen tekemisen ja yhteisökäytön mahdollistamisesta ovat linjassa lain kirjausten kanssa.

Myös yleisten kirjastojen laatusuosituksessa määritellään tavoitteet kirjastotiloille. Yleisten kirjastojen laatusuosituksen mukaan toimintaan soveltuvaa tilaa tulee olla vähintään 100 m² / 1000 asukasta ja kirjaston palvelupaikka tulee sijaita siten, että 80 %:lla väestöstä matkaa enintään 2 km. Suositus koskee taajama-alueita, ja erityispiirteet ja autopalvelut huomioidaan. Myös matka-aikaa voidaan käyttää kriteerinä (enintään 30 min). Lisäksi kirjastotilojen tulee olla esteettömiä.

Tuusulassa on kolme kirjaston toimipistettä sekä vuonna 2016 käyttöön otettu kirjastoauto. Nykyinen kirjastoverkko kattaa laatusuosituksen saavutettavuustavoitteen, mutta tilojen osalta kehitettävää on runsaasti, jotta ne vastaisivat kirjastolain vaatimuksia. Suurin kehittämistarve on lähikirjastojen tiloissa, joille ei ole juurikaan tehty mitään viimeisten kolmenkymmenen vuoden aikana. Tilat ja kalusteet ovat kuluneita ja rikkiäisiä ja kiinteistöihin on tehty vain välttämättömiä perusparannuksia.

Pääkirjasto

Pääkirjaston koko rakennuksen kohtalo tulee punnittavaksi, kun Hyrylän keskusta-alueen kehittämissuunnitelmat valmistuvat. Myös lukio- ja kulttuuritalo Monion rakentamispäätös vaikuttaa pääkirjaston kohtaloon, mikäli tontilla oleva varaus kirjastosta päätetään käyttää. Mahdollisten uusien pääkirjaston tilojen tulee olla vähintään 2300 m² ja sinne pitää pystyä sijoittamaan autotalli kirjastoautoa varten. Tällä hetkellä pääkirjastoon kohdistuvat isommat investoinnit koskevat kalusteita, joita voi tarvittaessa siirtää toisiintiloihin.

Pääkirjaston asiakaspalvelutilojen uudistamiseen oli vuonna 2018 investointirahaa 80 000 euroa, jolla pystyttiin toteuttamaan osa tilauudistuksista.

Tilauudistuksia jatkettiin vuonna 2019 muuttamalla yksi työhuone satu- ja pelihuoneeksi sekä jatkamalla kalusteiden uusimista. Satu- ja pelihuoneelle on kova tarve satutuntien ja opetustuokioiden pitämiseen sekä konsolipelihuoneeksi. Tilaa voivat hyödyntää myös koululuokat ja varhaiskasvatus heidän käyttäessään kirjastoa oppimisympäristönä. Pääkirjaston tilat palvelevat myös yhteisökäytön tarpeita.

Jokelan kirjasto

Jokelan kirjasto on rakennettu vuonna 1986. Kirjastossa toteutettiin vuonna 2019 remontti, jossa uudistettiin kattopaneelit, lattia, korjausmaalattiin pinnat sekä muutettiin kirjavarasto työhuoneeksi. Remontin yhteydessä kirjaston kirjahyllyt ja muu kalustus uusittiin kokonaan turvallisiksi sekä vastaamaan kirjaston muuttuneita tarpeita. Vuonna 2020 on suunniteltu kunnostettavaksi Jokela-Talossa sijaitseva sali.

Jokelan kirjaston sijainti koulukeskuksen vieressä monitoimitalossa on toimiva ja kirjasto onkin onnistunut luomaan toimivat yhteistyösuhteet muiden paikallisten toimijoiden kanssa. Jokelan

monitoimitalo on tärkeä kokoontumispaikka paikallisille yhteisöille.

Kellokosken kirjasto

Kellokosken kirjasto on rakennettu terveyskeskuksen taloon vuonna 1980. Muu rakennus on peruskorjattu vuonna 2007, mutta kirjaston sisätiloille ei ole tehty silloin mitään. Kaikki kalusteet ovat alkuperäisiä ja kuluneita. Toimintojen kannalta tilat ovat pienet ja epäkäytännölliset eivätkä vastaa kirjastolain vaatimuksia.

Vuonna 2019 aloitetaan selvitys Kellokosken kirjaston tiloista. Selvityksessä arvioidaan kirjaston mahdollinen uusi sijainti sekä tilatarpeet yhteistyössä nuorisopalveluiden kanssa. Myös yhteisökäytön näkökulma huomioidaan selvityksessä. Vuodelle 2020 on esitetty suunnittelurahaa remontille ja tilauudistukselle 25 000 euroa.

Kirjastoauto

Kirjastoautotoiminta on olennainen osa kirjaston palveluverkkoa ja hakeutuviakirjastopalveluita. Tuusulan kirjastoauto on hankittu vuonna 2016 ja sen käyttöikä tulee olemaan n. 15 vuotta. Kirjastoauton avulla pystytään saavuttamaan kunnan koulut ja päiväkodit ja tarjoamaan kaikille lapsille mahdollisuus käyttää kirjaston palveluja. Kirjastoauton avulla kirjastopalveluita voidaan tarjota lähipalveluna myös haja-asutusalueiden asukkaille.

Nykyinen kirjastoauto vastaa hyvin palvelutarvetta. Autoa ajetaan kahdessa vuorossa viitenä päivänä viikossa. Aamureitit ajetaan kouluilla ja päiväkodeilla. Iltavuorot puolestaan palvelevat haja-asutusalueiden ja uusien asuinalueiden asukkaita sekä hoivakoteja. Pysäkkejä on yhteensä 66 kappaletta. Palveltavia kouluja on 13, päiväkoteja 17 ja hoivakoteja tai vastaavia 4. Merkittävä osa kirjastoauton asiakkaista on lapsia, nuoria sekä lapsi- perheitä. Kirjastoauto-toiminnalla on suuri merkitys sellaisten kuntalaisten elämään, joiden on vaikea kulkea itsenäisesti laajassa kunnassa.

Lisäksi auto osallistuu erilaisiin tapahtumiin ja auton reiteillä on mahdollista ollamukana myös muita kunnan toimijoita esittelemässä omaa toimintaansa tai tarjoamassa palvelua.

Kirjastopalveluiden keskeiset hankkeet suunnittelukaudelle 2019–2026

- Kellokosken kirjaston perusparannus tai uusi sijainti (2021)

Kellokosken kirjaston sijainti ja tilasuunnitelma tulee selvittää vuonna 2020. Kirjaston tilat ja kalusto vaativat uusimisen, jotta ne vastaisivat kirjastolain vaatimuksia. Kellokosken kirjasto on rakennettu vuonna 1980 ja kirjaston tiloihin ei ole tehty juurikaan muutoksia. Kirjaston ja nuorisotilan tarpeet ja sijainti sekä yhteisökäytön mahdollisuudet tulee selvittää yhdessä. Remontti toteutetaan vuonna 2021.

5.1.8 Vapaa-aikapalvelut

Liikunnan keskeiset hankkeet suunnittelukaudelle

Hyrylän urheilukeskuksen liikuntahankkeita riittää vuosikymmeniksi, jotka kuntavarmistaa joustavalla asemakaavalla ja tarkastelemalla säännöllisesti alueesta laadittua yleissuunnitelmaa. Urheilukeskuksen aluetta ja ympäristöä ml. Rykmentinpuistoa on tarkoitus kehittää liikunta- ja tapahtumapuistoksi, jossa on monipuolisia harrastus- ja kilpaurheilun suorituspaikkoja kaiken ikäisille kuntalaisille. Urheilukeskuksen hankkeiden yhteydessä on tutkittava mahdollisuudet myös oppimisympäristöjen luomiselle.

Aluetta parannetaan myös liikenteelle ja pysäköinnille sujuvaksi. Liikuntapaikkahankkeiden toteuttaminen edellyttää kevyen liikenteen yhteyksien, siltojen ja pysäköintialueiden rakentamista alueelle ja niiden yksityiskohtainen suunnittelu ja toteuttaminen tehdään aina oleellisena osana hanketta.

Urheilukeskuksen alueen kehittämisen yhteydessä tulee ratkaista kunnan rooli ja tarvittavat resurssit eri rakennushankkeissa. Lähtökohtana on maksuttomien ja vuoroista vapaiden ulkoliikuntapaikkojen rakentaminen kunnan toimesta ja kilpaurheilun suorituspaikkojen sekä liikuntalaitosten toteuttaminen käyttäjien toimesta. Kunnan rooli päätetään kuitenkin aina hankekohtaisesti, ja aluetta tulee kehittää kokonaisuutena. Kunnan tehtävänä on luoda edellytykset alueen kehittymiselle rakentamalla ympäröivää, pohjavesialueella sijaitsevaa infraa ja vastata alueen pysäköinnin ja liikenteen sekä palveluiden toimivuudesta ja sujuvuudesta.

Muita tärkeitä liikkumista edistäviä hankkeita ovat Tuusulanjärven luontokohteiden toteuttaminen jaliikuntapaikat, joita on toivottu kuntaan rakennettavaksi tai erikseen kunnostettavaksi. Tällaisia kohteita ovat mm. uimarannat ml. vanhojen kunnostaminen, nuorison suosimat uudet lajit, juoksuportaat, koirapuistot, pyörätiet, ulkoiluraitit, kuntoilupisteet, lähikentät jaolosuhteet, joita voidaan toteuttaa lähellä asuinalueita, puistojen rakentamisen yhteydessä, koulujen pihilla ja kuntakeskuksissa. Lähiliikuntapaikkaohjelma päivitetään myös em. näkökulmasta suunnittelukauden alussa.

Valtuustokauden aikana kartoitetaan uimahallin laajentamisen tarpeet sekä tavoitteet ja tehdään päätös yksityiskohtaisen suunnittelun aloittamisesta (aloite 2018). Uimahallin ja maauimalan

tarveselvitys on aikataulutettu vuodelle 2020.

Liikunnan palveluverkko ja olosuhteet kuvataan tarkemmin Järvenpään ja Tuusulan yhdessä teettämässä liikuntapaikkaselvityksessä 2017–2029. Selvitys valmistui loppuvuodesta 2017 ja se sisältää ylikunnallisen tarkastelun lisäksi tietoa tuusulalaisten liikunta-aktiivisuudesta. Tuusula, Kerava ja Järvenpää laativat yhteisen, ylikunnallisen liikuntapaikkarakentamisen kehittämistyön erityisesti maankäytön näkökulmasta, joka valmistuu vuonna 2020.

Liikunnan edistäminen on paljon muutakin kuin rakentamista ja ylläpitoa. Se on harrastajien, yhdistysten, yritysten ja kaikkien kuntalaisten näkemysten yhteensovittamista. Kaikki toimialat voivat vaikuttaa liikunnan edistämiseen, joten kunnan on varmistettava kaikille toimialoille riittävät resurssit yhteisen työn toteuttamiseen ja koordinoita sitä kuntatasolla (terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen). Liikunnan palveluverkon kehittämiseen, ylläpitoon ja turvallisuuteen tulee osoittaa riittävästi resursseja.

Alueellisen nuorisotyön keskeiset hankkeet suunnittelukaudelle 2019–2026

Alueellisen nuorisotyön palveluverkko Tuusulassa kattaa nuorisotilat, joissa järjestetään nuorten toiveista lähtevää avointa toimintaa ja tapahtumia. Tilat ovat avoinna toimintakaudella 4-5 iltana viikossa. Tuusulassa on tällä hetkellä neljä nuorisotilaa, kaksi Hyrylän alueella, yksi Kellokoskella ja yksi Jokelassa. Avoin nuorisotalotoiminta työmuotona on edelleen tärkeä osa nuorisotyötä ja se on saanut rinnalleen alueellisen nuorisotyön, jota tehdään tapahtumissa, toiminnoissa ja paikoissa, jotka eivät ole erityisiin tiloihin sidottuja.

Kellokosken nuorisotalo on ahdas, vilkkaimpina iltoina nuoren toimintatila on olematon ja seurauksena on ollut myös nahistelua ja tarpeetonta levottomuutta. Kävijämääriä on jouduttu porrastamaan toiminnoissa, mikä on vaativa tehtävä. Arvio on, että kävijämäärät kasvavat entisestään myös Mäntsälän Hyökännummelta. Koska nuorisotila sijaitsee kirjastotilojen vieressä, kirjasto- ja nuorisopalveluiden kehittämistarpeet on sovittu selvitettäväksi yhteistuumiin.

Tuusulassa ei ole edellytyksiä keskittää alueellista nuorisotyötä esim. Järvenpään tapaan (yksi iso tila), vaan palveluverkkoa tulee tarkastella kuntakeskuksien näkökulmasta. Hyrylän alueella talotoimintaa on ideoitu osaksi urheilupuiston kehittämistä tai tulevien koulu- hankkeiden yhteydessä toteutettavaksi toiminnaksi. Toiminta on mahdollista sijoittaa myös osaksi kaupan palveluita, joista on Kuuma-kunnissa hyviä kokemuksia. Erityisesti kouluhankkeita käynnistyy suunnittelukaudella useita ja nuorison tarvitsemat kokoontumistilat kartoitetaan jokaisen uuden koulun hankesuunnittelun yhteydessä (aloite 2018).

Alueelliselle nuorisotyölle ominaisia työmuotoja ovat myös tilaton toiminta ja tapahtumat, joita järjestetään toiminnalle otollisimmissa olosuhteissa esim. eri harrastukset ja toimintamuodot. Tilaton toiminta tavoittaa myös niitä nuoria, jotka eivät välttämättä käy nuorisotaloilla. Tälle uudelle PopUp -toiminnalle ja kulttuurille on tarvetta, ja se on taloudellisesti järkevää, koska se ei edellytä erikseen toimintatiloja. Tätä työtä tehdään erityisesti Hyrylän alueella mutta tulevaisuudessa muuallakin Tuusulassa. Koulunuorisotyö vakiintuu suunnitelmakaudella osaksi kouluissa tapahtuvaa, oppilaiden opiskelua ja elämää helpottavaksi työtavaksi ja alueellinen nuorisotyö on osa tätä toimintaa.

5.2 SOSIAALI- JA TERVEYSTOIMI

Tuusulan hyvinvointipalvelujen kehittämisen kannalta ja kaikkien tuusulalaisten hyvän elämän turvaamiseksi on tärkeää, että myös pitkällä aikavälillä sosiaali- ja terveyspalveluja on tarjolla Hyrylän, Jokelan ja Kellokosken taajamissa.

Keski-Uudenmaan sote -kuntayhtymä (Keusote) on tuottanut 1.1.2019 lukien Tuusulan asukkaiden sosiaali- ja terveyspalvelut. Kunta on vuokrannut palvelutuotantoa varten alla olevasta taulukosta ilmenevät tilat. Keusote tulee erikseen tekemään päätökset mahdollisista palveluverkkomuutoksista. Keusoten palveluverkkosuunnitelmaa valmistellaan siten, että linjaukset olisivat päätöksenteossa vuoden 2020 keväällä. Valtakunnan tasolla valmistellaan tällä hetkellä myös aluehallintouudistusta, joka toteutuessaan todennäköisesti vaikuttaa palvelujen järjestämis- ja tuottamisvastuisiin.

Tässä tilanteessa kunnan on tarkoituksenmukaista vain ylläpitää sotepalveluille vuokrattujen tilojen käytettävyyttä nykyisiin toimintoihin. Tämä tarkoittaa lähinnä tarpeellisia vuokranantajan vastuulle kuuluvia vuosikorjauksia. Mikäli käyttäjävuokralainen haluaa toiminnallisia muutoksia, niistä sovitaan erikseen Keusoten kanssa ottaen huomioon remonttikustannusten vuokravaikutukset.

Siinä tapauksessa, että Keusote luopuu jonkin vuokratilan käyttämisestä, kunta arvioi heti tilojen jatkokäytön mahdollisuudet ja vaihtoehtona tiloista luopumisen.

Sosiaali- ja terveystoimialan palveluverkko koostuu tällä hetkellä seuraavista kiinteistöistä

Rakennuksen-nimi	Katuosoite	Rakennustyppi	Valmis-tu-mis-vuosi	Huoneis-toala koko ra-kennus (htm2)	Huoneisto-ala, K-U so-ten palve-luihin siir-tynyt osuus (htm2)	Hallinta-muoto
Ester Matilda koti	Konduktöörin-kuja 2	Rivitalot	1996	832	371	Vuokrattu
Etelä-Tuusulan sosiaali ja ter-veysasema	Hyryläntie 13	Terveyskes-kukset	1969	8 921	8336	Omistettu
Etelä-Tuusulan sosiaalipalvelui-den toimisto	Autoaseman-kuu 2	Kirjastot ja ar-kistot	2001	4 775	962	Omistettu
Jokelan sosiaali- ja terveysasema	Opintie 1	Terveyskes-kukset	1982	1 494	1 494	Omistettu
Kasvatus- ja per-heneuvola Hyrrä	Autoaseman-kuu 2	Liike- ja tava-ratalot, kaup-pakeskukset	2003	242	242	Vuokrattu
Kellokosken so-siaali- ja terveys-asema sekä kir-jasto	Kuntotaival 2	Terveyskes-kukset	2007	2 644	2 044	Omistettu
Kiinteistö Oy Rii-hikallion Palvelu-keskus	Pellavamäen-tie 9	Vanhainkodit	2014	5 270	978	Vuokrattu
Kiinteistö Oy Tuusulan Riihi-koto	Pellavamäen-tie 3	Vanhainkodit	2016	5 128	5 128	Vuokrattu
Kustaa Adolf -koti	Aurinkokuja 4	Rivitalot	1998	0	350	Vuokrattu
Martta Augusta -koti	Kievarinkaari 1	Muut asuin-kerrostalot	1993	1 245	299	Vuokrattu
Perhetukikeskus A rakennus	Kirkkotie 44	Lasten- ja koulukodit	2011	507	507	Omistettu

Perhetukikeskus B rakennus	Kotorannankuja 2	Lasten- ja koulukodit	1935	306	306	Omistettu
Perhetukikeskus C rakennus	Kirkkotie 44	Toimistorakennukset	1895	283	283	Omistettu
Toimintakeskus Kettunen	Tähtientie 2	Luokittelemattomat opetusrakennukset	1982	1 152	1 152	Omistettu
Työtoimintakeskus	Amerintie 1			570		Vuokrattu
Neitoperho	Lahela	Kehitysvammaisten palveluasuminen	2020			Vuokrattu

5.3 HALLINNON TILAT

Hallinnon palveluverkossa on kyse lähinnä kunnantalon ja Keski-Uudenmaan ympäristökeskuksen Marianlinnassa osoitteessa Hyrylänskatu 8 C sijoittuneiden toimintojen tulevasta sijoittumisesta. Tuusula on sisäilmasyistä päättänyt luopua nykyisen, osoitteessa Hyryläntie 16 sijaitsevan, kunnantalon käyttämisestä. Kunnantalon toiminnot siirretään alkuvuoteen 2020 mennessä väistötiloihin. Väistötiloina toimivat kunnan omistamat Tuuskodon tilat osoitteessa Kotorannantie, joiden tarkka käyttöönotettava neliömäärä selviää kunnostustoimien jälkeen sekä Sahankulmasta kahdesta rakennuksesta yhteensä noin 1600 m² osoitteessa Moukarinkuja 4 C.

Nykyisen kunnantalon talotekniikka on tullut teknisen käyttöikänsä loppuun eikä rakennuksen peruskorjaaminen senkään vuoksi ollut tarkoituksenmukaista (valtuusto 29.5.2017 § 88). Rakennukselle on myönnetty purkulupa ja tontille tullaan kaavoittamaan jatkossa asuinrakentamista.

Tuleva hallinnon tilojen suunnittelu on käynnistetty. Kunnan hallinnollisten toimintojen ratkaisu liittyy vireillä olevaan Hyrylän keskustan yleissuunnitelman valmisteluun, jossa kunnantalon toiminnot sijoitettaisiin keskustan uusien kaupallisten palvelujen yhteyteen ja vuokraamalla tarvittavat tilat kunnan hallinnon käyttöön. Hallinnon tilat keskitettäisiin siten, että niihin siirtyisivät nykyiset kunnantalon toiminnot ja hajallaan olevat muutkin toiminnot, kuten Keski-uudenmaan ympäristökeskus.

Kunnan hallinnon uusiin tiloihin siirtyminen tapahtuisi tämän hetkisen arvion mukaan aikaisintaan vuonna 2022. Tämän hetkinen arvio hallinnon henkilöstön määrästä muutosten jälkeen on kaikkiaan 170–200 henkilöä.

Kunnan ei ole tarkoituksenmukaista korvata nykyistä kunnantaloa uudella kunnantalolla, vaan siirtyä em. tavalla muiden toimintojen yhteyteen vuokratiloihin. Tämä ratkaisu mahdollistaa joustavuuden kunnan tilojen käytössä ja sitä kautta lisää kustannustehokkuutta. Vuokraus vähentää myös kunnan pääoman sitoutumista kiinteistöihin sekä kiinteistöomistuksiin liittyviä riskejä ja ylläpitovastuita.

Hallinnon tilojen kokonaismäärä ja kustannukset ovat väistötiloihin siirtymisen vuoksi kasvaneet. Palveluverkon kehittämisessä on tavoitteena käytössä olevien tilojen neliömäärän alentaminen, monikäyttöisyyden lisääminen ja toimintatapojen uudistaminen. Näillä keinoilla kustannuksia saadaan alennettua siirryttäessä Hyrylän liike- ja palvelukeskuksen yhteyteen.

Kunnan hallinnon tilojen (kunnantalon toiminnot, Keski-uudenmaan ympäristökeskus) kokonaiskustannukset ovat vuonna 2020 noin 1.516.000 euroa vuodessa. Siirrettäessä toiminnot Hyrylän liike- ja palvelukeskuksen yhteyteen, ovat arvoidut kustannukset noin 856.000 euroa. Kustannusarvioissa on käytetty omien tilojen osalta sisäisen vuokran perusteita ja ulkopuolelta vuokrattujen tilojen osalta todellisia ja tulevien tilojen osalta arvioituja vuokratilakustannuksia.

5.4 YHTEISÖJEN KÄYTÖSSÄ OLEVAT TILAT JA YHTEISÖTILAT

Tuusula tukee strategiansa mukaisesti yhdistysten, seurojen ja asukkaiden omaehtoista toimintaa, ja tilat ovat yksi tuen muoto. Kunnan tavoitteena on, että käytössä oleva palveluverkko on asukkaiden ja yhdistysten hyödynnettävissä mahdollisimman laajasti ja tilojen käyttöaste nousee. Palveluverkon uudistuessa ja sen vastatessa yhteisökäytön moninasiin tarpeisiin, voidaan erillisistä yhteisötiloista jopa luopua ja kiinteistöt realisoida.

Tuusulassa toimivat yhteisöt ja asukkaat voivat nykyisellään varata käyttöönsä kunnan palveluverkon tiloja. Kunnan aktiivisessa käytössä oleva palveluverkko ei kuitenkaan tällä hetkellä vastaa yhteisön tarpeisiin. Varauksetkäytännöt, tilojen maksuttomuus tai maksullisuus sekä tilojen käytön pelisäännöt ovat kirjavia ja niitä on tarpeen yhtenäistää. Yhteisökäytön mahdollistaminen edellyttää myös toimintatapojen tarkastelua ja uusien toimintatapojen määrittelyä yhteisökäytön tarpeet huomioiden ja yhdessä yhteisöjen kanssa.

Yhteisökäytön näkökulma on jatkossa huomioitava paremmin sekä uusia kiinteistöjä suunniteltaessa ja rakennettaessa että olemassa olevia kiinteistöjä uudistettaessa.

Yhteisön käytössä olevat tilat

Yhteisön käytössä on oltava tiloja eri puolilla kuntaa ja yhteisötilan on oltava helposti saavutettava ja lähtökohtaisesti esteetön. Yhteisöjen tilatarpeet myös vaihtelevat, sillä yhteisöt ovat erilaisia. Osa käyttäjistä tarvitsee vakiovuoroja, osa käyttäjistä on satunnaisia käyttäjiä. Myös kokoontumisajat vaihtelevat vuorokauden eri aikoihin.

Yhteisöissä toimii eri-ikäisiä ihmisiä ja erilaisten kiinnostuksen kohteiden tiimoilta tapaavia ihmisiä. Lasten ja nuorten ryhmillä on erilaisia tarpeita kuin ikäihmisten ryhmillä. Lasten ja nuorten ryhmät kokoontuvat ilta-aikaan, ikäihmiset päiväsaikaan. Myös tietyn käyttäjäryhmän sisällä on eroavuutta

tarpeissa – eläkeläisten viikkotapaamisessa paikalla saattaa olla jopa 100 ikäihmistä, toisaalta ikäihmisten askartelukerhossa on 10 säännöllistä kävijää.

Tilatarpeet voivat vaihdella taide- ja näyttelykäytöstä tapahtumatilaan, kokoustilaan ja pienryhmätilaan. Osa yhteisöistä tarvitsee säilytystilaa ja haluaa aina kokoontua samassa tilassa. Osa käyttäjistä haluaa itse keittää kahvinsa, toiset toivovat tarjoilutilausten olevan mahdollisia.

Tavoitteena on uudistaa ja yhtenäistää tilavarauuskäytäntöjä ja tilojen käytön pelisääntöjä sekä ottaa käyttöön yhtenäinen tilanvarausohjelma.

Tuusulan uudistuvassa palveluverkossa yhteisökäyttö halutaan mahdollistaa ainakin

- Kirjastoissa
- Jokela, Kellokoski, Hyrylä
- Monitoimitaloissa mm.
- Monio ja 10-rakennus, Rykmentinpuiston monitoimikampus, Kirkonkylän kampus, Riihikallion monitoimikampus, Lahelan monitoimikampus
- Kouluilla
- Varhaiskasvatusyksiköissä
- Nuorisotiloissa tai -taloissa
- Kerhohuoneissa
- Yhteisötaloissa
- Tarkasteltava mitä tiloja tarvitaan muun palveluverkon rinnalla. Ylimääräisistä tiloista luovutaan.
- Kunnantalolla tai kunnan toimipisteissä
- Keusoten käytössä olevissa tiloissa
- muut yhteisön käyttöön soveltuvat tilat ja maa-alueet
- esim. Prijuutti

Yhteisön käytössä on sisätilojen lisäksi myös ulkotiloja. Tilat ovat mm. puistoja, koulujen ja varhaiskasvatusyksiköiden pihvoja sekä lähiliikuntapaikkoja. Vuonna 2019 on kiinnitetty huomiota siihen, että ulkotilojen suunnitteluun tulee ottaa mukaan koko yhteisö - ei vain esim. koulujen oppilaat. Yhteistyötä on tiivistetty kuntatoimialan, vapaa-aikapalveluiden, koulujen ja tilakeskuksen välillä.

Erilliset yhteisötilat

Kunnan aktiivisessa käytössä oleva palveluverkko ei tällä hetkellä vastaa yhteisön tarpeisiin ja siitä johtuen on ollut tarvetta erillisille yhteisötiloille, jotka mahdollistavat asukkaiden ja yhteisöjen kokoontumiset, omaehtoisen toiminnan ja yhdessä tekemisen.

Vuonna 2019 asukkaiden ja erilaisten toimijoiden käytössä on ollut maksutta seuraavat yhteisötilat:

- Kellotupa, Kellokoski

- Kalliopohjan kerhohuone, Hyrylä
- Pajjalan yhteisötila, Pajjala
- Mäntymäki, Hyrylä.
- Jokelan monitoimitalo (osa)
- Tiilitehtaan vanha ruokala, Jokela – PopUp -käytössä

Yhteisötilojen kokonaisuutta tarkastellaan vuosittain osana kunnan palveluverkon kokonaisuutta. Erillisten yhteisötilojen kustannukset on vuodesta 2020 keskitetty kuntatoimialalle. Erillisten yhteisötilojen sisäiset vuokrat vuonna 2020:

- Kalliopohjan kerhohuone, Hyrylä: 10 520 €/v
- Pajjalan yhteisötila, Pajjala: 57 502 €/v
- Mäntymäki, Hyrylä: 21 668 €/v
- Kellotupa, Kellokoski: 23 600 €/v
- Jokelan monitoimitalon tilat yhteisön käytössä olevien tilojen osalta:
- Tiilitehtaan vanha ruokala, Jokela – PopUp käytössä: 6 726 €/v

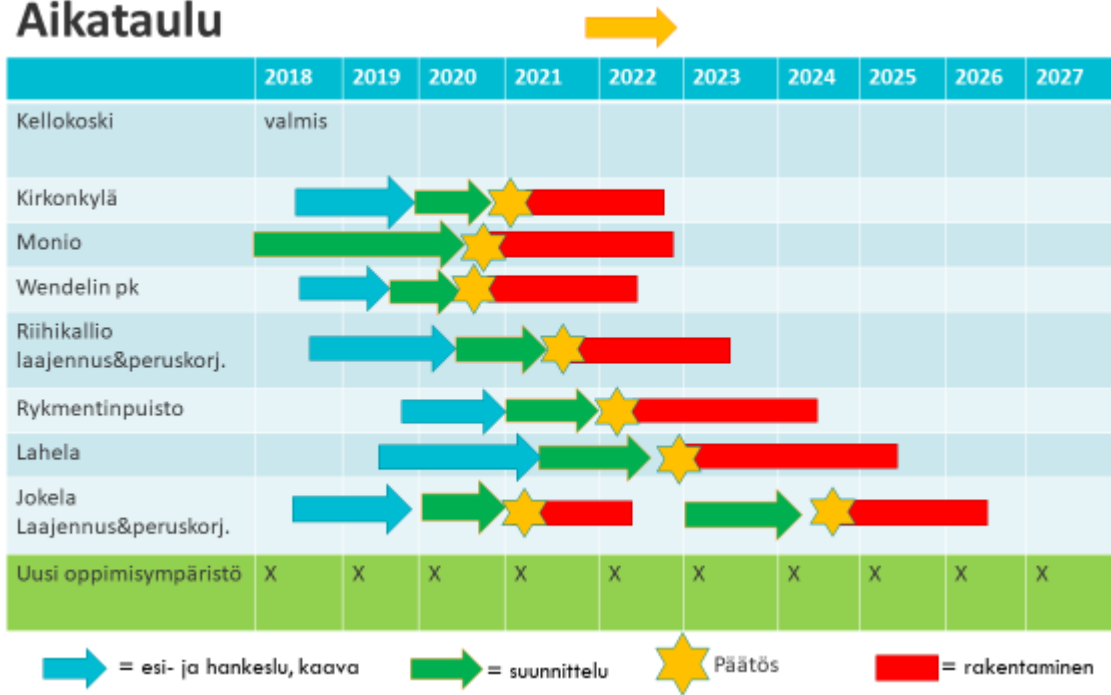
6 KUNNAN PALVELUVERKON EDELLYTTÄMÄT MERKITTÄVÄT INVESTOINTITARPEET 2019–2026

Lähivuosien (2018 - 2021) suurimmat uudisrakennushankkeet ovat Kirkonkylän kampus (laajuus noin 7.000 brm², kustannustaso noin 21 M€), Monio, lukio ja kulttuuritalo, Hyrylään (laajuus noin 8 500 brm², kustannusarvio 26,8 M€) ja Etelä-Tuusulan uusi päiväkotimartta Wendelin (10 ryhmää, laajuus noin 2 720 brm², kustannustaso noin 8,5 M€). Rykmentinpuiston monitoimikampus (n. 1000 oppilasta, erityis- ja vammaisopetus, ala- ja yläaste ja Lahelan monitoimikampus ja Jokelan koulukeskuksen laajennus ja perusparannus.

AIKATAULU KESKEISILLE HANKKEILLE

Aikatauluihin voi vaikuttaa, jos kaavoista valitetaan. Mahdolliset valitukset voivat viivästyttää hanketta 1–2 vuotta.

Aikataulu

6.1 PERUSTELUT INVESTOINTIEN JÄRJESTYKSELLE

Kirkonkylän kampus

Kirkonkylän koulussa on todettu laaja sisäilmaongelma. Lukuvuoden 2018 alustalukien koulun oppilaat opiskelevat koulun tontille rakennetuissa väistötiloissa ja perusparannetuissa koulurakennuksen uusimmissa osissa, ns. liikuntasaliviivessä. Väistötilat ovat käytössä rakentamisen ajan. Kaavoituksessa on kartoitettu vaihtoehtoisia tontteja, mutta suunnittelussa on päädytty siihen, että koulurakennus sijoittuu nykyisen tontin itäpuolelle ja laajenee golfkentän suuntaan. Kirkonkylän uusi kampus sisältää 9-ryhmäisen päiväkodin ja noin 450 oppilaan alakoulun 1–6 vuosiluokille (valtuuston päätös). Tavoitteena on saada rakentaminen alkamaan jo vuonna 2019. Taiteen perusopetus huomioidaan tilojasuunnitellessa. Kirkonkylän kampus palvelee Hyrylän pohjoisosaa ja toimii ns. Mattilan alueen asukkaiden palvelurakennuksena. Kampukseen luodaan uuden oppimisen mukaiset oppimisympäristöt ja kampus on yhteinen talo kaikille toimijoille. Kaavaa ja hankesuunnitelma ovat valmistuneet.

Kirkonkylän kampukseen on tarkoituksenmukaista sijoittaa ruotsinkielinen opetus, jolloin Klemetskogin koulu siirtyisi Kirkonkylään ja varhaiskasvatuksen ruotsinkieliset palvelut olisivat osan kampuksen päiväkotia. Tuusula kartoittaa lähikuntien mahdollisuuden olla mukana ruotsinkielistä kampusta muodostettaessa.

Tuomalan koulu on mahdollista yhdistää Kirkonkylän kampukseen. Asiasta tehdään erillinen ennakkovaikutuksen arviointi 2020.

Monio, lukio ja kulttuuritalo

Monio, lukio ja kulttuuritalo, on erittäin tärkeä Tuusulan kunnan vetovoiman, brändin rakentamisen ja kuntastrategian toteutumisen kannalta. Hanke on saanut jo laajaa positiivista kansallista ja kansainvälistä huomiota. Arkkitehtuurisesta toteutuksesta pidettiin yleinen arkkitehtuurikilpailu 2017–2018. Monio mahdollistaa Hyrylän koulukeskuksen tontin vapauttamisen muuhun

tarkoitukseen ja suuremman lukioyksikön perustamisen sekä lukion opiskelijamäärän kasvattamisen, joka tuo kunnalle lisää valtionosuuksia arviolta 550 000 €/vuosi (jos opiskelijamäärä kasvaa esim. 100 opiskelijalla). Monio mahdollistaa lukion erikoistumisen uudella tavalla, esimerkiksi IB-linja. Monion valmistettua Hyrylän yläkoulun oppilaat voivat käyttää Hyrylän koulukiinteistöä ja vapautuvia lukion tiloja laajemmin siihen saakka, kunnes Rykmentinpuiston monitoimikampus valmistuu. Hyrylän koulutontti voidaan kaavoittaa muuhun tarkoitukseen ja luopua huonokuntoisista rakennuksista. Monio mahdollistaa uudet, terveet tilat elinikäisen oppimisen tukemiseen; taiteen perusopetukselle ja kansalaisopiston toiminnalle sekä kuntalaisille ja järjestöille monipuoliset kulttuuritilat. Urheilukeskuksen ja uimahallin läheisyys ja mahdollisuus niiden tarjoamien palveluiden hyödyntämiseen on oleellinen etu hankkeessa.

Monio etenee uudelleen rakennuskilpailutukseen ja tavoitteena on, että talo valmistuu vuonna 2022.

Riihikallion monitoimikampus

Riihikallio on eniten kasvava alue tällä hetkellä Etelä-Hyrylässä. Jo nyt koulun nelisarjaisuus olisi mahdollinen, jos kaikki alueen lapset sijoitettaisiin Riihikallion koulun eikä osoitettaisi koulupaikkaa Mikkolaan. Riihikallion koulun tilat ovat tehottomat ja sokkeloiset, koulussa on paljon käytäviä ja se edustaa varsin perinteistä koulurakentamista, vanhin osa on 50 vuotta vanha. Liikuntasali ja ruokala ovat jo nyt liian pieniä koulun tarpeisiin. Koulun sisäilman kanssa on akuutteja ongelmia. Riihikallion kouluun on otettu käyttöön väistötilat vuonna 2019. Riihikallion monitoimikampuksen strateginen kehittämisselvitys on valmistunut ja hankesuunnittelu on käynnissä. Uusi kampus tulee rakentumaan nykyisen viereen ja vanhasta koulusta säilytetään vuonna 2007 valmistunut osa taiteen oppimiseen ja kuntalaisten tilaksi.

Rykmentinpuiston monitoimikampus

Rykmentinpuiston alue on Etelä-Tuusulassa kasvava ja odotettavissa on suurempi asukasmäärä vuoden 2020 asuntomessujen jälkeen. Rykmentinpuiston monitoimikampuksen valmistuminen olisi vuonna 2025. Asuntomessualueelle tulee myös kaksi yksityistä päiväkotia. Rykmentinpuiston monitoimikampukseen sijoitetaan Mikkolan koulusta siirtyvät vaativan erityisen tuen ja vammaisopetuksen ryhmät sekä mahdollisesti Hyrylän alueen uudet nuorisotilat. Tuusulan kuntastrategiassa on linjaus Tuusulan kansainvälistymisestä ja tavoitteenamme on Rykmentinpuistossa aloittaa englannin kielen painotettu opetus ensimmäiseltä vuosiluokalta lähtien. Jatkumo painotetusta opetuksesta olisi Monion IB-linjalle lukio. Kun Rykmentinpuisto alueena valmistuu, luovutaan Hyrylän yläkoulun tiloista ja Hyökkälän koulukeskuksesta. Rykmentinpuistolla on synergiaa luontaisesti urheilukeskuksen ja Monion kanssa. Kaavat ovat valmiita.

Lahelan monitoimikampus

Lahelan monitoimikampus suunnitellaan yhdessä Rykmentinpuiston monitoimikampuksen kanssa. Kun molemmat monitoimikampukset ovat valmiit, voidaan luopua Hyökkälän, Hyrylän, Vaunukankaan ja Mikkolan ja Ruotsinkylän koulukiinteistöistä. Lahelan alueella tulee pikaisesti valmistella kaava kampukselle. Lahelan monitoimikampuksen kaavoitussuunnitelmassa siirretty kaavoituksen kärkihankkeeksi.

Elinkaari- tai allianssimallit ovat mahdollisuus saada hyvät kumppanit kahden

monitoimikampuksien rakennushankkeisiin, yhteinen suunnittelu Rykmentinpuiston kanssa.

Jokelan koulukampus

Jokelan koulukampuksesta on tekeillä strateginen kehittämisselvitys, jossa otetaan kantaa koko alueen palveluverkkoon. Yläkoulun ja lukion tilojen päivittämistä voitaisiin tehdä aluksi kalusteratkaisuilla, ennen lukion tilojen peruskorjausta. (VLTS)

6.2 KORJAUS-, SISÄILMA- JA MUUTOSINVESTOINNIT

Tilakeskuksen rakentamisen investointiohjelman suuruus oli vuonna 2017 yhteensä 14 M€, ja tilainvestoinnit ovat olleet viime vuosina samassa suuruusluokassa. Tilainvestoinneista noin 3 M€ on kohdistunut vuosittain erillisen työohjelman mukaisiin muutos- ja korjaustöihin. Sisäilmaongelmat on huomioitu ottamalla budjettiin normaalin vuosikorjausvarauksen ohella erillismääräraha (MTA 2018, 200.000,00 €), joka suunnataan nimenomaan sisäilma-perusteisiin tutkimuksiin ja korjaustöihin.

Tilakeskus kerää sisäisen vuokran osana korjausvastiketta (1,75 % JHA:sta), joka on vuositasolla noin 5 M€ (TAE 2019). Tämä tulisi suunnata kokonaisuudessaan rakennusten vuosikorjauksiin. Teknisperusteisten vuosikorjausten ohella on varattu erillismäärärahaa toimialojen toiminnallisiin muutostarpeisiin, yht. 350.000,00 € (2018).